

The background features a repeating geometric pattern of interlocking shapes in yellow, white, and light blue. The shapes are arranged in a grid-like fashion, creating a modern and abstract design.

Duurzaam, ondernemend en dichtbij!

Collegeprogramma 2018-2022

**Raadsvergadering
18 september 2018**

---

0. Inhoudsopgave

1. Algemeen bestuurlijk perspectief	5
2. Onze leefomgeving	11
2.1 Thema Duurzaamheid	11
2.1.1 Energietransitie: energieneutraal in 2040	11
2.1.2 Snel aardgasvrij	11
2.1.3 Meer windenergie	12
2.1.4 Meer zonne-energie	12
2.1.5 Meer energie besparen	12
2.1.6 Groene leges	12
2.1.7 Energiefonds	12
2.1.8 Voortzetting Duurzaamheidsfonds	12
2.2 Thema Bouwen en wonen	13
2.2.1 Stedenbouwkundige visie	13
2.2.2 Sociale woningbouw	14
2.2.3 Voorzien in de woningbehoefte	15
2.2.4 Combinatie van wonen en zorg	15
2.2.5 Lokale Wooninitiatieven	16
2.3 Thema Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie	16
2.3.0 Algemeen	16
2.3.1 Landbouw, recreatie en natuur op het Eiland van Schalkwijk	17
2.3.2 Bescherming weidevogels	18
2.3.3 Ontwikkeling Nieuwe Hollandse Waterlinie	18
2.3.4 Ontwikkeling Kromme-Rijnstreek	19
2.3.5 Natuur- en milieueducatie	20
2.3.6 Investeren in dierenwelzijn	20
2.3.7 Betere luchtkwaliteit	20
2.4 Thema Mobiliteit en bereikbaarheid	20
2.4.1 Fietsen stimuleren	21
2.4.2 Veilig fietsen in het buitengebied	21
2.4.3 Veranderende mobiliteitsbehoeften	22
2.4.4 Betere doorstroming op de Rondweg en richting snelwegen	22
2.4.5 Goed openbaar vervoer	22
2.4.6 Doelgroepenvervoer op maat	22
2.4.7 Oude Dorp autoluw	23
2.5 Thema Openbare ruimte en groen	23
2.5.1 Meer groen en diversiteit	23
2.5.2 Bestrijding wateroverlast	24
2.5.3 Mooier aanzien	24
2.6 Thema Economie en ondernemen	24
2.6.1 Economische agenda	24
2.6.2 Gunstig vestigingsklimaat	24
2.6.3 Agrarische bedrijven	25
2.6.4 Voorbeeld in aanbestedingsbeleid	25
2.6.5 Vitale winkelcentra en horeca	25
2.7 Thema Veiligheid	25
2.7.1 Bestrijden en voorkomen van criminaliteit en overlast	25
2.7.2 Tegengaan van ondermijnende criminaliteit	26
2.7.3 Water en veiligheid	26
2.8 Financieel resumé.....	26

---

3. Onze Sociale omgeving	27
3.0 Thema Programma Sociale Kracht.....	27
3.0.1 Programma Sociale Kracht (PSK) en daarna	27
3.1 Thema Gezondheid, zorg en welzijn	28
3.1.1 De ingangen tot zorg	28
3.1.2 Passende ondersteuning en vroeg-signalering	28
3.1.3 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	29
3.1.4 Programma Sociale Kracht (PSK) en daarna	29
3.1.5 Maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de wijk	29
3.1.6 Right to challenge	29
3.2 Sociale zekerheid, werk en inkomen	29
3.2.1 Arbeidsparticipatie lokaal en op maat	29
3.2.2 Aanpak van armoede	30
3.3 Thema Jeugd en onderwijs	30
3.3.1 Jeugdhulp	31
3.3.2 Voorkomen van (echt)scheiding / kind uit de knel	32
3.3.3 Inclusief onderwijs	32
3.3.4 Lessen gericht op preventie, burgerschap en cultuur	32
3.3.5 Huisvesting scholen	32
3.3.6 Kinderraad en jongerentop	33
3.4 Thema Kunst, cultuur en sport	33
3.4.1 'Ruimte' voor kunst, cultuur en sport	33
3.4.2 Ondersteuning vrijwilligers	34
3.4.3 Breedtesport én topsport	34
3.4.4 Ondersteuning sportverenigingen	34
3.4.5 Voortzetting fondsen	34
3.4.6 Cultureel erfgoed en cultuureducatie	34
3.4.7 Meer evenementen	34
3.4.8 Laagdrempelige bibliotheek	35
3.5 Financieel resumé.....	35
4. Betrokken bestuur	36
4.1 Thema Bestuur en inwonersparticipatie	36
4.1.1 Meedenken en samenwerken	36
4.1.2 Zichtbaar in de wijk	36
4.1.3 Verdere vernieuwing interne bestuursstijl	37
4.1.4 Initiatievenbudget	37
4.1.5 Organisatieversterking en ontwikkeling	37
4.1.6 Persoonlijke en digitale dienstverlening	38
4.2 Financieel resumé.....	39

Bestuurlijk perspectief

---

1. Algemeen bestuurlijk perspectief

Inleiding

Op 1 juni 2018 presenteerden de onderhandelaars van CDA, GroenLinks, VVD en ChristenUnie het Coalitieakkoord 2018-2022: 'Duurzaam, ondernemend en dichtbij'.

De missie van de coalitie is in het akkoord als volgt verwoord:

- een duurzaam en groen Houten;
- met ruimte voor experimenten en eigen initiatieven;
- waar we omzien naar elkaar;
- een Houten waar het goed toeven is;
- en blijft voor onszelf, voor nieuwe inwoners en voor toekomstige generaties.

Belangrijke aandachtsgebieden in het coalitieakkoord zijn:

- Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende woningen zijn voor Houtenaren, passend bij de demografische ontwikkelingen, de toenemende vraag én de unieke opzet van Houten?
- Hoe maken we Houten energieneutraal? Hoe passen we ons aan het veranderende klimaat aan en hoe versterken we de natuur?
- Hoe zorgen we ervoor, op een persoonsgerichte manier, dat iedereen naar vermogen kan meedoen in onze samenleving? Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, seksuele voorkeur, talenten, inkomen en gezondheid?
- Hoe versterken we de verbinding tussen de gemeente en haar inwoners? Hoe verbeteren we de manier waarop we onze inwoners, het onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrekken?

We gaan met het collegeprogramma 2018-2022 voortvarend aan de slag met deze vraagstukken. Naast het coalitieakkoord, de adviezen uit de expertmeeting (26 mei 2018) en de raadsbijeenkomst (29 mei 2018) is bij de uitwerking nadrukkelijk gekeken naar de principes zoals deze in de Toekomstvisie Houten 2025 zijn vastgelegd, de gemaakte afspraken op landelijk niveau in het Interbestuurlijk Programma (IBP) en het belang van de Houtense positie in de regio.

Evenals bij het coalitieakkoord zijn bij het opstellen van het collegeprogramma de raad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrokken. Dit is het begin van een proces waarbij we met elkaar stap voor stap op weg gaan naar een breed gedragen samenlevingsagenda. Deze vier onderwerpen worden hieronder toegelicht. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een prognose van het financieel meerjarenperspectief 2019-2022 en een leeswijzer voor het Collegeprogramma 2018-2022.

Relatie met Toekomstvisie Houten 2025

De titel van het coalitieakkoord en de missie sluiten aan bij de vijf principes van de Toekomstvisie Houten 2025 ('Houten geeft je de ruimte'). Dit zijn deze 5 principes, die nadrukkelijk ten grondslag liggen aan het coalitieakkoord:

1. *We stellen de mens centraal:* Houten is in 2025 een samenleving waar we elkaar op veel manieren ontmoeten en naar elkaar omkijken. De buurman, de klasgenoot, de collega, de sportmaat, iedereen telt mee. Ieder met zijn eigen levensverhaal. We houden rekening met elkaar en helpen elkaar.
2. *We waarderen verschillen:* In Houten voelt iedere inwoner zich aangemoedigd en gewaardeerd. Ieder ontplooit zich op zijn of haar manier, met respect voor anderen in de omgeving. We verstaan de kunst om te leren van ieder ander en zien elkaars kwaliteiten in plaats van beperkingen. We ervaren dat nieuwe ontmoetingen kunnen leiden tot verrassende inzichten en onvoorziene kansen.
3. *We zijn zuinig op onze omgeving:* We realiseren ons dat alles wat we doen van invloed is op onze omgeving. We kunnen niet blijven consumeren zonder rekening te houden met de gevolgen. We weten dat alles wat we gebruiken - energie, water, grondstoffen – onderdeel is van een keten. Als we die ketens beschadigen, schaden we ook onze kwaliteit van leven. Daarom is Houten in 2025 een circulaire stad.
4. *We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA:* Houten is een modelstad waar we trots op zijn; ontspannen wonen, in een prachtig open landschap en in nabijheid van de grote stad met bijbehorende culturele en stedelijke voorzieningen. Of Houten nu dorp is of een stad, daarover lopen in 2025 de meningen nog steeds uiteen.
5. *We zijn actief in de regio:* We realiseren ons dat we onlosmakelijk onderdeel zijn van het stedelijk gebied in en rond Utrecht. Houten combineert in deze regio het beste van twee werelden; de dynamiek en voorzieningen van de kern Houten en het aangrenzend stedelijk gebied, de ontspannen, groene woon- en recreëerbaarheid in alle kernen van Houten, maar in het bijzonder de kernen in het buitengebied.

Relatie met het Interbestuurlijk Programma (IBP)

De opgaven uit het IBP vragen om samenwerking. Niet alleen omdat we afhankelijk zijn van elkaar, maar vooral omdat we met een gezamenlijke inzet van expertises en verantwoordelijkheden tot een beter resultaat kunnen komen voor onze inwoners. Dit is dan ook de aanleiding geweest voor het IBP van het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), waarmee begin 2018 gestart is. Het programma ziet toe op de volgende opgaven:

- 1. *Samen aan de slag voor het klimaat*
Klimaatverandering tegengaan, aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering en transitie naar een circulaire economie.
- 2. *Toekomstbestendig wonen*
Sneller meer woningen bouwen. Daarnaast de bestaande woningvoorraad goed benutten en transformeren. Dit alles in relatie met het garanderen van de mobiliteit.
- 3. *Regionale economie als versneller*
Versterken van het regionaal-economische beleid door interbestuurlijke en integrale samenwerking op nationaal en regionaal niveau.
- 4. *Naar een vitaal platteland*
Integraal en voor elke regio specifiek benaderen van het platteland, gericht op landbouw, natuur, kwaliteit van de leefomgeving, milieu en water.
- 5. *Merkbaar beter in het sociaal domein*
Benutten van kansen binnen het sociaal domein om problemen aan te pakken van op allerlei gebied kwetsbare mensen.
- 6. *Problematische schulden voorkomen en oplossen*
Terugdringen van het aantal mensen met problematische schulden en mensen met schulden effectiever helpen.
- 7. *Nederland en migrant goed voorbereid*
Een asielsysteem dat flexibel inspeelt op grote schommelingen in de asielinstroom. Degenen die mogen blijven snel laten meedoen in onze samenleving. Degenen die uiteindelijk niet mogen blijven zo snel mogelijk terug laten keren.
- 8. *Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving*
Vertrouwen verkrijgen en behouden in een veranderende (informatie)samenleving. Positioneren van de overheid als onderdeel van de samenleving. Een sterke democratie en een bestuur dat werkt op een wijze die aansluit bij de eisen van deze tijd.
- 9. *Passende financiële verhoudingen*
Goede afspraken maken tussen het Rijk en medeoverheden over de inrichting van de financiële verhoudingen als randvoorwaarde voor een succesvolle uitvoering van het IBP.
- 10. *Overkoepelende thema's*
Vanuit het IBP overzicht houden op de overlap tussen opgaven en de overlap met overkoepelende thema's.

Per opgave zullen de overheden afspraken met elkaar maken over de uitwerking ervan. Ook bij de start van het IBP zijn al afspraken gemaakt, onder andere over de financiële uitgangspunten, opdat er een brede financiële basis is voor de uitwerking van de maatschappelijke opgaven. Alle overheden zetten zich financieel in voor de opgaven waarbij zij betrokken zijn. Voor gemeenten geldt dat voor alle acht inhoudelijke opgaven. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de collegeprogramma's van de gemeenten. In het collegeprogramma van de gemeente Houten doen we dit door, daar waar van toepassing, de verschillende thema's te voorzien met bovenstaande icoontjes.

Het IBP helpt ons bij de uitvoering van onze eigen ambities ten aanzien van de verschillende opgaven. Daar tegenover staan de investeringen die we moeten doen ter uitvoering van het IBP.

Hierbij moet een juiste balans worden gezocht tussen de nakoming van de afspraken in het IBP en de eigen (al dan niet IBP-gerelateerde) lokale ambities. Beide moeten tenslotte vanuit de groei van de algemene uitkering worden gefinancierd. Over dit onderwerp is in Binnenlands Bestuur van 8 juni 2018 het artikel “IBP, een onbereikbare droom” van Jan Verhagen gepubliceerd.

Strekking van dit artikel is dat de gemeenten niet € 1,4 miljard extra krijgen, zoals het Rijk stelt, maar slechts éénmalig € 100 miljoen. In ruil hiervoor zien de gemeenten af van compensatie voor minstens € 500 miljoen per jaar aan structurele kosten die zijn veroorzaakt door het Rijk. Zo staat in het IBP bijvoorbeeld dat *“met het IBP de discussie over de door gemeenten ervaren financiële problematiek in het sociaal domein is afgerond en een streep onder het verleden is gezet”*.

Aan de voorwaarden die de VNG vooraf had gesteld, is dus niet voldaan. Heel veel gemeenten zullen de groei van het gemeentefonds nodig hebben om de tekorten te dekken die de VNG heeft weggegeven in de onderhandelingen over het IBP. Maar weinig gemeenten zullen geld hebben om uitvoering te geven aan de “gezamenlijke” prioriteiten van het IBP. Dit vraagstuk is op 27 juni 2018 aan de orde geweest op de algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG. Op deze ALV is een motie aangenomen waarin de VNG wordt opgeroepen om opnieuw met het Rijk in overleg te gaan om bovengenoemde cursieve passage te schrappen uit het IBP.

Houten in de regio

Het belang van samenwerking op verschillende niveaus is hiervoor al gedeut. Vanuit het principe “we zijn actief in de regio” uit de Toekomstvisie besteden we in dit collegeprogramma aandacht aan de sleutelpositie van Houten in de regio. Dat is tevens in overeenstemming met de nota Sturen op regionale samenwerking die de raad in 2017 heeft vastgesteld. Daarbij is onder meer afgesproken dat we in onze lokale kaders vastleggen wat we regionaal te doen hebben om lokale opgaven te realiseren.

Het gaat dan met name om de grote en urgente opgaven die we in de regio hebben ten aanzien van woningbouw, economie, recreatie en mobiliteit. Houten stelt zich op deze thema's in elk geval binnen U10-verband actief op, in het belang van de regio én van de inwoners van Houten. Ook op andere gebieden blijft samenwerking binnen de regio van groot belang. Dit geldt vooral voor het sociaal domein, waar samenwerking en afstemming nodig is, juist om zorg lokaal en dichtbij te kunnen organiseren.

Op weg naar een samenlevingsagenda

Ook binnen Houten willen we nog meer samenwerken. Participatie vinden we belangrijk. De gemeente gaat al volop in gesprek met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Hun expertise willen we nog beter gaan benutten. Dat hebben we bij de totstandkoming van het coalitieakkoord en dit collegeprogramma al gedaan. Ook bij de uitwerking daarvan gaan we niet alleen de raad, maar ook vertegenwoordigers uit de samenleving actief betrekken. We maken met inwoners een *samenlevingsagenda*, waarin we voor verschillende grote opgaves afspreken hoe we dit als dorp oppakken. We maken gebruik van hun kracht en expertise naast de deskundigheid van de ambtelijke organisatie. Daarbij spreken we concreet af wie wat doet.

Vanzelfsprekend houdt de gemeente daarbij de verantwoordelijkheid voor het nemen van besluiten en houdt zij het algemeen belang in het oog. Samen met de raad, inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers bekijken we jaarlijks hoe het werken met de samenlevingsagenda loopt, welke nieuwe ontwikkelingen er zijn en wat dit betekent voor het komende jaar. Aan het einde van de bestuursperiode hopen we een samenlevingsagenda te hebben ontwikkeld die goed werkt en waarmee we gezamenlijk tot mooie resultaten zijn gekomen.

Prognose financieel meerjarenperspectief 2019-2022

Houten is financieel gezond en dat willen we zo houden. Dit betekent dat de begroting structureel sluitend is én er sprake is van een solide reservepositie. De financiële effecten van de ambities uit het collegeprogramma 2018-2022 passen binnen deze uitgangspunten én het door de raad op 10 juli 2018 vastgestelde financieel kader 2019-2022.

De prognose van het financieel meerjarenperspectief 2019-2022, op basis van het collegeprogramma 2019-2022, is in de tabel op de volgende pagina weergegeven.

Tabel: prognose financieel meerjarenperspectief 2019-2022

bedragen * € 1.000

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Prognose financieel meerjarenperspectief 2019-2022 (op basis van financieel kader 2019-2022)	800	1.400	1.500	1.300
Collegeprogramma 2019-2022:				
Hoofdstuk 2: Onze leefomgeving	-465	-765	-570	-570
Hoofdstuk 3: Onze sociale omgeving	-175	-160	-525	-525
Hoofdstuk 4: Betrokken bestuur	-135	-165	-165	-165
Overige ontwikkelingen ¹			100	100
Prognose financieel meerjarenperspectief 2019-2022 (op basis van collegeprogramma 2018-2022)	25	310	340	140

De prognose van het financieel meerjarenperspectief is de basis voor de uitwerking van de (meerjaren)begroting 2019-2022.

Naast de structurele inzet van middelen voor nieuw beleid is er in dit collegeprogramma sprake van inzet van incidentele middelen om maatschappelijke ambities te realiseren. Dit is mogelijk binnen de door de raad vastgestelde criteria voor onttrekkingen aan de bekleemde algemene reserve.

Niet de volledig beschikbare ruimte wordt ingezet. In eerste instantie is gekeken naar de thema's Mobiliteit en Buitengebied waar wij als gemeente in de ontwikkeling een belangrijke voortrekkersrol hebben. Door aan deze ontwikkelingen zelf een financiële bijdrage te leveren wordt het ook voor andere partijen interessant om door middel van co-financiering te participeren in deze ontwikkelingen. Daarnaast investeren we binnen het thema Sociale zekerheid en werk en inkomen op het onderwerp arbeidsparticipatie lokaal en op maat. In de tabel hieronder is de prognose van het verloop van de bekleemde algemene reserve weergegeven.

Tabel: prognose bekleemde algemene reserve

bedragen * € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Prognose stand 31 december 2019	23.992
<i>Onttrekkingen op basis van collegeprogramma 2018-2022 ten behoeve van:</i>	
Thema Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie	1.000
Thema Mobiliteit en bereikbaarheid	1.000
Thema Sociale zekerheid, werk en inkomen	500
Prognose stand per 31 december 2022	21.492
Ondergrens bekleemde algemene reserve (besluitvorming door de raad op 10 juli 2018 over het financieel kader 2019-2022)	20.000

Opmerking:

Gedurende deze bestuursperiode wordt gekeken of het nodig is om de resterende ruimte (verschil tussen de prognose en de ondergrens) ook in te zetten om andere ambities uit het collegeprogramma te realiseren. Hierbij wordt ook rekening gehouden om de financiële problematiek in het sociaal domein (zie ook 3.3.1 Jeugdhulp).

Leeswijzer

In de hierna volgende hoofdstukken zijn de thema's en uit het coalitieakkoord uitgewerkt in:

Hoofdstuk 2: Onze leefomgeving: bevat de thema's die vooral een relatie hebben met de fysieke omgeving waarin we verblijven, recreëren en leven. Het betreft ambities op het gebied van duurzaamheid, bouwen en wonen, buitengebied, landbouw, natuur en recreatie, economie en ondernemen en veiligheid.

Hoofdstuk 3: Onze sociale omgeving: is vooral gericht op ambities die de persoonlijke levenssfeer betreffen. Het gaat om thema's op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn, sociale zekerheid, werk en inkomen, jeugd en onderwijs, kunst, cultuur en sport.

¹ In het Financieel kader 2019-2022 is een structureel budget opgenomen voor 'buitengewoon (politiek) verlof. Op basis van voortschrijdend inzicht is een tijdelijk budget (tot en met 2020) voldoende.

Hoofdstuk 4: Betrokken bestuur: is een hoofdstuk waarin de thema's meedenken en samenwerken en zichtbaar in de wijk worden uitgewerkt. De inspanningen zijn hierbij gericht op een grotere inwonersparticipatie door persoonlijke en digitale dienstverlening en een organisatieversterking en -ontwikkeling die dat proces ondersteunt.

Per *thema* is aangegeven welke ontwikkelingen we de komende jaren willen versterken en wat we daarvoor gaan doen. Aangezien het hier de uitwerking betreft van het coalitieakkoord op hoofdlijnen is er, daar waar nodig, meer context of toelichting op de ontwikkelingen gegeven.

Waar toepasselijk worden delen van het coalitieakkoord aangehaald (teksten in een *groen blok*) om context te bieden aan de thema's/subthema's.

Daarnaast wordt aangegeven wat deze ontwikkelingen incidenteel en/of structureel mogen kosten. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een financieel resumé.

The background features a repeating geometric pattern of interlocking shapes in yellow and light blue. The shapes are arranged in a grid-like fashion, with yellow shapes forming the primary structure and light blue shapes filling the gaps. The overall effect is a clean, modern, and rhythmic design.

Beleidsambities 2018-2022

---

2. Onze leefomgeving

2.1 Thema Duurzaamheid

Bij duurzaamheid gaat het om een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen: we kijken naar de huidige behoeften die mensen hebben en hoe die in de toekomst ontwikkeld kunnen worden zonder dat de mensen, het milieu of de economie in gevaar komen. Het is dus een zeer breed begrip. Het raakt in veel opzichten ons leven en onze omgeving. Het komt daarom ook overal in het coalitieakkoord terug.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

2.1.1 Energietransitie: energieneutraal in 2040

- Het klimaatplan wordt de samenlevingsagenda voor duurzaamheid en zal drie delen beslaan. Eén deel voor elk van de grote duurzaamheidsthema's: 1. Energietransitie, 2. Circulaire Economie, 3. Klimaatadaptatie. In het najaar van 2018 start het proces om tot een klimaatplan te komen. In het klimaatplan vertalen we de ambities voor 2040 uit het Milieubeleidsplan 2010 naar heldere doelstellingen en schetsen de tussenstappen daar naartoe. Dit vertalen we naar concrete en aansprekende tussendoelen op maatregeleniveau. Die koppelen we aan activiteiten en projecten. We streven daarbij naar een gezamenlijk actieprogramma van de Houtense samenleving.
- Voor de energietransitie sluiten we aan bij de (nationale) systematiek uit het klimaatakkoord en de regionale energiestrategie (CO² en Petajoules). Dit betekent een verbreding van de scope: niet alleen het energieverbruik van de gebouwde omgeving valt hieronder, maar ook het verbruik van voertuigen (zie 2.4 Mobiliteit en bereikbaarheid).
- Wij zetten onze trekkende rol in de regio op de energietransitie voort. Als onderdeel daarvan leveren wij een actieve bijdrage aan de totstandkoming van de regionale energiestrategie van de U10.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 20.000

- Voor de circulaire economie zullen we in overleg met vooral het bedrijfsleven en maatschappelijke initiatieven zoals het Repair Café zoeken naar lokale kansen om materialenkringlopen meer te sluiten. Daarbij blijven we onze (klassieke) rol als aanbesteder en inzamelaar van het huishoudelijk afval benutten om de circulaire economie aan te jagen. Bijvoorbeeld door een nog hoger percentage afvalscheiding en in het nieuwe inkoop beleid te kiezen voor "circulair, tenzij...".
- Voor klimaatadaptatie stellen we een plan op om Houten klimaatbestendig te maken. De reeds uitgevoerde klimaatstresstest en hittestresstest vormen daar belangrijke input voor. Hierin komen ook thema's als meerlaagse veiligheid (zie 2.7.3 Water en veiligheid) en gezondheid aan bod.
- De ruimtelijke aspecten uit het klimaatplan zullen worden verankerd in de omgevingsvisie. Met name in het buitengebied zal een integrale afweging tussen of combinatie van dragende functies als energie-opwekking, landbouw, natuur en recreatie aan de orde zijn.
- Om de uitvoering van het gezamenlijke actieprogramma te borgen en daarmee daadwerkelijk een versnelling van de energie-transitie te realiseren, intensiveren wij de gemeentelijke inzet op duurzaamheid. Deze is bedoeld voor het opzetten (en faciliteren) van een sturingsstructuur, de ondersteuning, doorontwikkeling en opschaling van lokale initiatieven en het aanjagen en adviseren van duurzaamheidsprojecten, vooral in de Houtense samenleving.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 75.000

- 2020 structureel: € 100.000

- Het kennisgebied van de energietransitie is nog volop in ontwikkeling. De VNG is in gesprek met het rijk over de juiste duiding van de opgave (IBP) en bijbehorende financiële middelen. Ook de Houtense ambities zijn op dit gebied groot. Bij de Perspectiefnota's 2020 en 2021 zal opnieuw een afweging plaatsvinden met betrekking tot de (financiële) haalbaarheid van de Houtense lokale opgaven (onderdeel klimaatplan).
- Onze ambitie is nul-op-de-meter tenzij dit praktisch niet mogelijk is.

2.1.2 Snel aardgasvrij

- Het ligt voor de hand om Houten gefaseerd, wijk voor wijk, aardgasvrij te maken. In 2020 verkennen wij, in overleg met de relevante stakeholders, de voor Houten passende aanpak voor deze operatie. Dit resulteert in een warmteplan/routekaart "Houten van het aardgas af", waarin ook de eerste proefwijk wordt geselecteerd en diverse alternatieve warmtebronnen per wijk op kansrijkheid worden

---

beoordeeld. De voorbereiding (onderzoek en advies) van het op te stellen warmteplan vindt plaats in 2019 en 2020. In 2020 wordt het warmteplan opgesteld.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 50.000
- 2020 incidenteel: € 145.000

- Voor elke wijk zal een gedetailleerd transitieplan nodig zijn. De gemeente treedt hierin op als procesregisseur. Gezien de omvang en het benodigde tempo zal voor deze rol naar verwachting in Houten de komende jaren extra capaciteit nodig zijn. Deze nieuwe opgave voor de gemeente is nog onderwerp van gesprek aan de tafels van het nationale klimaatakkoord. Onderdeel van deze gesprekken is ook de financiering van deze landelijke, regionale en lokale opgave. Op dit moment is het structurele effect (exploitatie- en kapitaallasten en capaciteit), naar verwachting vanaf 2021, nog niet in te schatten.

2.1.3 Meer windenergie

- Op basis van de resultaten van de draaiproef bereiden wij besluitvorming voor over het draairegime van het Windpark Houten en de afronding van de evaluatie Windpark Houten.
- Voor het windpark bij de Goyerbrug wordt naar verwachting een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen. De besluitvorming en eventuele uitvoering van het besluit willen wij transparant organiseren. Hiervoor zal een beroep worden gedaan op externe deskundigheid en ondersteuning bij en vormgeving van het communicatie- en participatieproces. Gezien de complexiteit en controverse van het onderwerp en omdat dit ook inwoners buiten Houten aangaat, vraagt dit meer inzet dan gebruikelijk. De geraamde kosten (€ 100.000) voor inzet van procesbegeleiding, specifieke deskundigheid en communicatie en participatie kunnen worden gefinancierd vanuit eerder door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

2.1.4 Meer zonne-energie

- In overleg met de Houtense samenleving bepalen wij hoe de plaatsing van zonnepanelen gestimuleerd kan worden en wat dit vraagt van de samenwerking met de lokale initiatieven. Dit werken wij uit in het klimaatplan (zie 2.1.1 *Energietransitie: energieneutraal in 2040*).
- Voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed maken we een plan van aanpak. Op basis van een actualisatie van eerder uitgevoerd onderzoek werken we een voorstel uit voor het ambitieniveau en een daaraan gekoppelde investeringsagenda. Daarin kijken we niet alleen naar energie, maar ook naar materiaalgebruik en klimaatbestendigheid.
- Het uitnodigingskader zonnevelden wordt volgens afspraak in 2020 geëvalueerd.

2.1.5 Meer energie besparen

- Om inwoners te stimuleren meer energie te besparen en zelf duurzaam op te wekken, werken we een informatiecampagne uit. Hierbij denken we aan een structureel vervolg van de Klimaatexpeditie. De exacte vorm zal in overleg met inwoners uitgewerkt worden in het klimaatplan. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de complementariteit met het online loket van jouwhuisslimmer.nl (en vice versa).

2.1.6 Groene leges

- Aan het einde van 2019 evalueren we de pilot groene leges en besluiten we over de voortzetting en eventuele uitbreiding hiervan vanaf 2020.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2020 structureel: € 30.000

2.1.7 Energiefonds

- De energietransitie vraagt grote investeringen, maar levert ook besparingen op. In de zoektocht om deze lasten en lusten, niet alleen tussen partijen, maar ook in de tijd, te verdelen kan een energiefonds een rol vervullen. Wij onderzoeken de mogelijkheden hiervoor en volgen daarbij de ontwikkelingen op nationaal en regionaal niveau.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2020 incidenteel: € 50.000

2.1.8 Voortzetting Duurzaamheidsfonds

- Wij zetten het duurzaamheidsfonds voort en blijven ook als sponsor een jaarlijkse financiële bijdrage leveren die minimaal gelijk is aan de huidige bijdrage. Wij denken daarbij aan voorzetting van de financiering uit de vaste jaarlijkse inkomsten, die de gemeente heeft uit duurzame energieprojecten

---

binnen Houten. Deze projecten kunnen daarmee een vliegwiel zijn voor de verdere verduurzaming van Houten. Over de exacte omvang en opzet van het fonds besluiten wij in 2019, gekoppeld aan de besluitvorming over het klimaatplan. Wij zullen, gezien het belang van het fonds, onderzoeken in hoeverre andere partijen willen bijdragen aan het duurzaamheidsfonds.

2.2 Thema Bouwen en wonen

De samenstelling van de bevolking verandert. We zien meer alleenstaanden en er ontstaan andere gezinsvormen. De vergrijzing neemt toe en mensen blijven steeds langer zelfstandig wonen. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de huisvesting, leefbaarheid en het voorzieningenaanbod van Houten. Daarnaast heeft woningstichting Viveste een woningvoorraad die niet volledig past bij haar belangrijkste taak: het huisvesten van huishoudens met lage inkomens.

In de afgelopen jaren is uit onderzoek gebleken dat de Houtense en de regionale woningbehoefte veel groter is dan we hadden voorzien. In de regio Utrecht blijkt tot 2040 vraag te zijn naar circa 100.000 woningen (U10).

Hoe Houten met dit vraagstuk om zou kunnen gaan, is vastgelegd in de Stedenbouwkundige verkenning voor Houten, die begin 2018 is opgeleverd. Met de verkenning is in beeld gebracht wat de kwaliteiten van Houten zijn en waar de mogelijkheden liggen voor uitbreiding van woningbouw.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Inleiding

Houten is een modelstad om trots op te zijn: ontspannen wonen met groenzones, een fietspadenstelsel, de centrumgebieden in een prachtig open landschap met de kleine kernen en in nabijheid van de grote stad met bijbehorende culturele en stedelijke voorzieningen. Houten is hierdoor een sterk merk in de regio en een populaire plek om te wonen. Deze populariteit heeft ook een keerzijde, want we zien dat er een tekort is aan verschillende woningtypen in uiteenlopende sectoren, en dat de wachtlijsten en woningprijzen blijven oplopen.

Houten Vinex wordt de komende collegeperiode afgebouwd en wij zullen herstructurerings- en transformatieprojecten blijven stimuleren en faciliteren om de 1.800 woningen uit de Woonvisie 2016 - 2025 te realiseren (500 woningen tot en met 2017 reeds gerealiseerd). Dit doen wij met het Programma Ruimte 2017 - 2019 als kader waarin zowel planprocessen als inhoud zijn uitgewerkt.

Onder andere uit de onlangs opgeleverde Stedenbouwkundige verkenning is duidelijk geworden dat Houten te maken krijgt met lokale opgaven zoals de vergrijzing van de bevolking. Daarnaast is Houten onderdeel van een sterk groeiende regio Utrecht. Uit de meest recente studie blijkt dat in de U10 circa 100.000 woningen tot 2040 moeten worden bijgebouwd. Wij willen het wonen in Houten betaalbaar houden, onze inwoners een geschikte woning kunnen blijven bieden en de doorstroming op de woningmarkt bevorderen.

Het is onze ambitie om 3.000 á 4.000 woningen te gaan bouwen bovenop de 1.300 woningen die we nog tot 2025 bouwen in het kader van de woonvisie. Hoe en waar wij dit willen doen, gaan wij uitwerken in de Stedenbouwkundige visie. In deze visie wordt onderzocht op welke wijze een totale opgave van 4.300 á 5.300 woningen tot 2040 mogelijk en/of realistisch is (zie ook 2.2.2. *Sociale woningbouw*) en past binnen het concept van de stedenbouwkundige benadering van waaruit Houten vorm is gegeven: fiets, voldoende groen en de menselijke maat (het Houtens DNA).

2.2.1 Stedenbouwkundige visie

- Begin 2018 is de Stedenbouwkundige verkenning Houten opgeleverd. De verkenning is geen visie maar heeft wel op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt wat de mogelijkheden en dilemma's zijn voor de bouw van meer woningen in Houten. Met de verkenning is in beeld gebracht wat de kwaliteiten van Houten zijn maar ook waar uitdagingen liggen. Zo heeft de verkenning een reeks van opgaven in de periode tot 2040 bloot gelegd waar wij antwoord op willen geven.

Wij spreken de ambitie uit verantwoordelijkheid te willen nemen voor een toekomstbestendige en duurzame ontwikkeling van Houten. Om uitdagingen aan te pakken willen wij de stad verder ontwikkelen, want zo zorgen we ervoor dat in de toekomst voor de Houtenaren en mensen uit de regio er voldoende woonmogelijkheden zijn. Met het toevoegen van woningen ontstaat meer diversiteit in woningbouw waarmee we doorstroming bevorderen. Het zwaartepunt moet hierbij liggen op het toevoegen van gelijkvloerse woningen aan de Houtense woningvoorraad.

- Daarnaast kunnen we de ontwikkeling gebruiken om te investeren in de bestaande stad, kunnen we

---

draagvlak behouden en creëren voor onze voorzieningen en kwaliteitsimpulsen doen. De ontwikkeling van de stad kan dienen als motor om andere opgaven op te pakken en mede te financieren. Te denken valt aan het kwalitatief inrichten van het landschap rondom Houten. Dit kan door het landschap nog sterker te verbinden met de stad en het te benutten voor urgente opgaven zoals klimaat en energie.

- Ook zijn er kansen voor het creëren van werkgelegenheid, de ontwikkeling van een mobiliteitsstrategie waarbij nagedacht kan worden over een regionaal Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) of de verdere uitbreiding van het netwerk voor langzaam verkeer (regionale fietsroutes). De samenleving wordt daarmee veerkrachtiger, er ontstaan zo mogelijkheden voor nieuwe zorgconcepten en is er meer aandacht voor kwetsbare doelgroepen.
- Bij de uitwerking van de visie gaan wij uit van de doorontwikkeling van Houten binnen het concept van de stedenbouwkundige benadering van waaruit Houten vorm is gegeven: fiets, voldoende groen en de menselijke maat (het Houtens DNA). De ontwikkeling van de Koppeling en gebieden ten noorden en oosten hiervan maken hier ook deel van uit. Wij denken hierbij aan elementen uit de denkrichtingen “binnenstedelijke verdichting”, “HOV-tangent” en “gemengde stad” uit de Stedenbouwkundige verkenning. Daarnaast willen wij dat de visie een uitwerking doet van stedenbouwkundige randvoorwaarden voor de ontwikkeling van de kleine kernen ten behoeve van het behoud en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en lokale vitaliteit. Hierbij willen we kleinschalige verdichtingsplekken in beeld brengen.
- In 2018 wordt een plan van aanpak uitgewerkt voor de Stedenbouwkundige visie om vervolgens in 2019 de visie op te stellen. Voor het opstellen van de Stedenbouwkundige visie heeft de raad eerder al budget beschikbaar gesteld.
- We gaan uitgangspunten en randvoorwaarden uitwerken voor gebieden met een hoge dynamiek. Op dit moment zijn in binnenstedelijke gebieden die in de Stedenbouwkundige verkenning zijn aangemerkt als potentiële woningbouwlocatie, zoals de Molenzoom en Centrum, al volop ontwikkelingen gaande. Om de ontwikkelkansen aan de ene kant niet af te remmen door de tijd die nodig is om de visie te ontwikkelen. Aan de andere kant, om een zo hoog mogelijke kwaliteit na te streven, willen wij voor deze gebieden uitgangspunten en randvoorwaarden uitwerken. Deze kunnen ingaan op thema's als openbare ruimte, groen, mobiliteit, parkeren, hoogte, volumes en functiemenging.
- Houten maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de regio Utrecht. Bij de uitwerking van de Stedenbouwkundige visie zullen wij onze regiopartners zoals de provincie Utrecht, U10/U16, corporaties en marktpartijen betrekken. De richting die Houten kiest in de visie moet passen binnen een breder regionaal verhaal. Houten participeert op dit moment volwaardig in een regionaal netwerk en wij willen dit volop voortzetten.
- Als uitwerking van de Ruimtelijk Economische koers wordt binnenkort het Locatieonderzoek U16 opgeleverd dat inzicht geeft in de kwantitatieve vraag naar woningen en de planvoorraad in de U16. Een vervolg daarop kan zijn dat wordt onderzocht wat de kwalitatieve woningvraag is (woonmilieus) en op welke plekken deze het beste kunnen worden gerealiseerd om vervolgens tot een afgestemde woningbouw en/of verstedelijkingsstrategie te komen. Voor een verstedelijkingsstrategie is het meenemen van het mobiliteitsvraagstuk cruciaal. Zonder investeringen in de bereikbaarheid kunnen er in de regio onvoldoende woningen worden gebouwd en wordt de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de woningvoorraad verder beperkt.

Om het bovenstaande te realiseren:

- zijn we betrokken bij het vervolg op Locatieverkenning U16;
- hebben we de ambitie om toe te werken naar een periodiek regionaal woningmarktonderzoek;
- zijn we betrokken bij bijvoorbeeld het Programma U-Ned en de verdere uitwerking van de A12-zone.

2.2.2 Sociale woningbouw

Van de 4.300 á 5.300 woningen (zie 2.2 *Inleiding*) willen wij circa 1.500-2.000 sociale huurwoningen bouwen. Naar aanleiding van de nog uit te werken Stedenbouwkundige visie gaan we randvoorwaarden hiervoor uitwerken. Dit betreft onder andere:

- Gelijkvloerse woningen
- Middenhuur
- Seniorenwoningen
- Zorgwoningen

Deze randvoorwaarden worden verwerkt binnen de verschillende bestemmingsplannen

- Omdat het soms zeer lastig is om sociale woningbouw in te passen bij kleine projecten wordt op dit

---

moment onderzocht hoe een “Fonds sociale woningbouw” kan worden opgericht. In dat fonds storten ontwikkelaars van woningbouwprojecten een financiële bijdrage als zij in hun bouwplan onvoldoende sociale woningbouw kunnen realiseren. Het geld in het fonds maakt het mogelijk dat in andere bouwprojecten toch sociale woningbouw kan komen.

Om dit te realiseren:

- wordt een verordening opgesteld waarin de systematiek van subsidieverlening aan en afdrachten door initiatiefnemers wordt geregeld;
- wordt een fonds sociale woningbouw verder uitgewerkt.

2.2.3 Voorzien in de woningbehoefte

- Om de doorstroming uit sociale huur te bevorderen is het nodig dat het aanbod van goedkopere huurwoningen in de vrije sector wordt verhoogd. De categorie middenhuur woningen, ligt indicatief tussen € 710 - € 1.000 (maandhuur), ontbreekt in Houten.

Om deze doorstroming te bevorderen:

- wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om in de regionale huisvestingsverordening (versie Houten) hiervoor regels op te nemen;
- wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om bij nieuwe bestemmingsplannen het huurniveau in de vrije sector te reguleren;
- worden afspraken gemaakt met ontwikkelaars en mogelijkheden onderzocht of delen van de 2.000 te veranderen woningen van Viveste hier onderdeel van kunnen zijn.
- streven wij naar mogelijkheden om afspraken te maken over:
  - aanvangshuur
  - prijskwaliteitsverhouding (prijs in relatie tot woninggrootte)
  - huurindexatie,
  - moment van uitponding (verkoop huurwoningen)
  - inkomens-eis

2.2.4 Combinatie van wonen en zorg

- Het passend, eerder of opnieuw zelfstandig wonen van ouderen en zorgdoelgroepen is een belangrijk gevolg van de hervormingen door het Rijk. Dit heeft tot gevolg dat er meer vraag komt naar passende zelfstandige woningen voor diverse doelgroepen. In de meeste gevallen kan deze combinatie gewoon in reguliere woningen ontstaan, maar voor een beperkte groep zullen geclusterde woonvormen nodig blijven. Een deel van de kwetsbaren woont en blijft wonen in koopwoningen, maar over het algemeen zal de druk op de sociale huurvoorraad toenemen. Dit komt doordat de vergrijzing en het rijksbeleid van “passend zelfstandig wonen”) toenemen. We willen voorsorteren op de verplichting om vanaf 2020/2021 als gemeente zelf maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor kwetsbare doelgroepen te regelen. Dit gebeurt nu nog vanuit centrumgemeente Utrecht.

Hiervoor gaan we:

- de woningbehoefte van diverse zorgdoelgroepen monitoren;
  - voor kinderen en jongeren onderzoeken hoe we meer en eventueel nieuwe woonvormen (pleegzorg/gezinshuisachtige settingen) kunnen ontwikkelen in plaats van hen buiten Houten in een instelling te plaatsen. Daarbij kijken we specifiek wat er nodig is om jongeren die zelfstandig willen wonen maar hier nog begeleiding bij nodig hebben een plek te bieden binnen Houten;
  - stimuleren en faciliteren van initiatieven die bijdragen aan de beantwoording van de woonbehoefte;
  - de verplichting voorbereiden om vanaf 2020/2021 zelf maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor kwetsbare doelgroepen te gaan regelen.
- Onze uitdaging als gemeente is, om een lokaal netwerk van maatschappelijke zorg en ondersteuning te ontwikkelen, waarmee inwoners thuis nabij op alle leefgebieden (welzijn, ondersteuning, werk, wonen et cetera) op maat worden geholpen tegen minder kosten. Hiervoor is het noodzakelijk om tijdig voldoende passende ruimtelijke randvoorwaarden te scheppen, om de ondersteuning thuis nabij te kunnen organiseren. Het is zaak om tijdig en optimaal de kansen in ontwikkelgebieden te benutten om aan de vraag naar woon-zorgconcepten van zorgdoelgroepen en mensen met een mobiliteitsbeperking te kunnen voldoen. Hiervoor gaan we het volgende doen:
    - uitwerken integrale gemeentelijke werkwijze voor woonzorg-projecten
    - integraal overzicht woon-zorginitiatieven
    - monitoren vraagontwikkeling zorgdoelgroepen
    - realiseren gemengde woonvormen
    - ontwerpen passend financieel instrumentarium

2.2.5 Lokale Wooninitiatieven

- Wij merken dat steeds meer inwoners samen met anderen hun (duurzame) woonwens vorm willen geven. Wij ondersteunen deze initiatieven voor creatieve en toekomstbestendige woonconcepten.

2.3 Thema Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie

We willen het rentmeesterschap van de aarde vormgeven: we zorgen samen voor de wereld waarin we leven. We willen dat er meer ruimte komt voor flora en fauna in onze gemeente, waarmee we recht doen aan de Toekomstvisie Houten 2025. We maken een totaalvisie op flora en fauna.

We houden ons buitengebied bewoonbaar, bereikbaar en duurzaam groen. Bij projecten en gebiedsontwikkeling in het buitengebied is het uitgangspunt dat we bij elke activiteit kijken naar de mogelijkheid voor versterking van natuurwaarden. We houden daarbij rekening met de positie van de agrarische ondernemers en de inwoners en wegen de verschillende belangen altijd in samenspraak af.

We maken het gebied aantrekkelijker voor inwoners, ondernemers en recreanten door in te zetten op natuurontwikkeling, fiets- en wandelpaden en kleinschalige overnachtingsmogelijkheden. Samen met inwoners en (agrarische) ondernemers werken we aan de leefbaarheid en ontwikkeling van ons buitengebied.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Inleiding

De komende bestuursperiode willen wij € 1,0 miljoen investeren in dit thema. Onderdeel hiervan is de investering (€ 163.000) in het bosgebied Nieuw Wulven ten behoeve van een afslag naar horeca en recreatieve voorzieningen. Daarnaast wordt geïnvesteerd (€ 550.000) in Fort Honswijk. Deze investering door de gemeente Houten is noodzakelijk om de toegezegde subsidie door de provincie Utrecht ook daadwerkelijk te realiseren. Daarnaast wordt ingezet op onderwerpen als biodiversiteit (binnen de gehele openbare ruimte van gemeente Houten), vitale landbouwsector en duurzame grondgebonden landbouw, recreatieknooppunt Tull en 't Waal, project Sterke Lekdijk en het onderzoek naar de wijze waarop natuur- en milieueducatie het best kan worden versterkt. In het voorjaar 2019 wordt een bestedingsplan voor het resterende bedrag van € 287.000 opgesteld zodat duidelijk is waarop deze middelen in de komende bestuursperiode gericht worden ingezet.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019: € 1,0 miljoen. Dit bedrag wordt onttrokken aan de bekleemde algemene reserve en gestort in de bestemmingsreserve fonds Buitengebied

2.3.0 Algemeen

- We stellen een Visie op Groen en Biodiversiteit (de *totaalvisie op flora en fauna*) op voor het gehele grondgebied van de gemeente Houten. Hiermee zetten we in op meer ruimte voor flora en fauna in zowel het stedelijk gebied als het buitengebied. Ook willen we met deze visie inzetten op het realiseren van ontbrekende groene verbindingen tussen bestaande groene gebieden in de stedelijke kern. We zullen in deze visie nadrukkelijk aandacht hebben voor landschapselementen (zoals poelen, houtsingels, knotbomen en hoogstamboomgaarden) en de bijdrage die hiermee geleverd kan worden aan versterking van de biodiversiteit en groen. Tenslotte gaan we in deze visie ook in op de taken en verantwoordelijkheden die op ons afkomen vanwege de Wet natuurbescherming. Een voorbeeld is de mogelijke opstelling van soortenmanagementplannen waar de provincie momenteel veel aandacht voor heeft en mogelijk ook financieel aan kan bijdragen.
- We dragen als gemeente bij aan de *regionale aanpak* voor versterking van de recreatievoorzieningen in de stadsregio Utrecht onder de noemer "Utrecht Buiten". Dit sluit nauw aan bij de gedachte van "Ringpark Utrecht". Dit programma zien wij als een noodzakelijk vervolg op het "Recreatie-om-de-Stad" (RodS)-programma dat in 2018 wordt afgerond. De regionale aanpak is nodig omdat in de stadsregio het recreatie-aanbod niet is meegegroeid met het groeiend aantal inwoners.
- Provincie, gemeenten, terrein-beherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en recreatieschap zien de uitdaging van het met elkaar realiseren van een gezamenlijk ontwikkelbeeld met een bijpassende realisatiestrategie. Met "Utrecht Buiten" willen we als regio optimaal inzetten op kansen die particuliere initiatieven ons bieden, maar die tegelijkertijd wel hand-in-hand moeten gaan met bijbehorende overheidsinvesteringen. "Utrecht Buiten" vinden wij belangrijk omdat we willen zorgen voor een gemeente waar het prettig wonen is en die onderdeel is van een leefbare en

---

aantrekkelijke stadsregio.

- Om deze strategie vorm te geven zal de gemeente naar verwachting ook een bijdrage moeten leveren. Onduidelijk is nu nog wanneer en hoeveel. De gevraagde middelen zijn enerzijds nodig voor een regionale restantopgave voor beheer van bestaande RodS-gebieden en anderzijds als impuls voor de nieuwe, regionale opgave.
- Wij benutten kansen die lopende regelingen zoals het Europese Leader-programma en de provinciale Agenda Vitaal Platteland ons bieden. Vanuit deze programma's worden bottom-up en overheid-gestuurde initiatieven op het platteland (inclusief de kleine kernen) gerealiseerd. Deze projecten richten zich op thema's als leefbaarheid, zorg, landbouw, duurzame energie, educatie en recreatie.
- Aan de visie koppelen we een actieprogramma met concrete activiteiten en daaraan gekoppelde kosten voor uitvoering en beheer. Bij de uitvoering dagen we inwoners, maatschappelijke organisaties en (agrarische) bedrijven uit om actief mee te doen en zullen we als gemeente het goede voorbeeld geven. Bij het opstellen van de visie betrekken we diverse belangenorganisaties en maatschappelijke partners zoals Milieuwerkgroep Houten, Staatsbosbeheer, HDSR, provincie Utrecht, Natuur en Milieufederatie Utrecht en LTO.

We denken na over de wijze waarop we het beleid en de begroting voor de thema's biodiversiteit en groen kunnen integreren (zie 2.5 *Openbare ruimte en groen*) en dierenwelzijn (zie 2.3.6 *Investeren in dierenwelzijn*).

- Ter versterking van de *natuurwaarden* binnen de gemeente voeren we enkele snelle acties uit die voortkomen uit al gemaakte afspraken, zoals de aanleg van *tiny forests*, de aanleg van extra bloemweiden, veilige uitklim-opties voor kikkers en andere amfibieën uit putten en straatkolken en een drijvend eiland bijvoorbeeld in het water op het Rond en/of de Rietplas.
- Het energielandschap is een belangrijk thema in de ontwikkeling van ons buitengebied. De productie van duurzame energie in het landschap wordt ingepast binnen bestaande belangen en nieuwe ambities. Dit zal worden uitgewerkt in het klimaatplan dat in 2019 zal worden vastgesteld. Daarnaast zal er in uiterlijk 2020 een evaluatie zijn van het Uitnodigingskader Zonnevelden. Daarin komen ook de zorgen die bestaan vanuit de agrarische sector aan de orde.

2.3.1 Landbouw, recreatie en natuur op het Eiland van Schalkwijk

- Vanuit de Structuurvisie Eiland van Schalkwijk blijven we middels uitnodigingsplanologie ondernemers en particulieren uitdagen om initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan onze ambities. Naast landbouw en recreatie (waaronder vormen van kleinschalige verblijfsrecreatie) zien wij natuur als een nieuwe economische drager voor een duurzame ontwikkeling van het eiland. Hoe natuur als economische drager kan fungeren, gaan we nader uitwerken. Als inspirerende aanpak zien wij de huidige werkzaamheden aan de oostzijde van de Honswijkerplas waar een marktpartij langjarig inkomsten genereert door schone grond van elders in het gebied te verwerken en hiermee tegelijkertijd natuurwaarden versterkt en extra extensieve recreatievoorzieningen (wandelpaden, speelplek) creëert. In een aantal gevallen kunnen woningen buiten de rode contour worden ingezet om ontwikkelingen te financieren.
- De experimenteerstatus die de provincie heeft toegekend aan het eiland blijft in stand en maakt initiatieven mogelijk die verder gaan dan binnen de reguliere beleidsdoelstellingen realiseerbaar zijn. Initiatieven van particulieren en ondernemers zullen in ruil voor die extra ruimte meerwaarde voor het eiland moeten bieden. Deze meerwaarde moet bijdragen aan de economische dragers in brede zin. Een voorbeeld hiervan is de verkoop van streekproducten als nevenactiviteit bij het agrarisch bedrijf.
- In lijn met het voorgaande is de ambitie een vitale landbouwsector en duurzame grondgebonden landbouw, waarbij natuurontwikkeling en behoud van cultuurhistorische waarden belangrijk zijn. We gaan in gesprek met agrariërs over de rol die de gemeente kan hebben in de verduurzaming van de landbouw. We stimuleren hen om zoveel mogelijke mee te doen met het provinciale LaMi-programma (Landbouw en Milieu) met projecten gericht op bijvoorbeeld de energieneutrale melkveehouderij en kringlooplandbouw. Ook stimuleren we bedrijven om aan te sluiten bij het collectief voor agrarisch natuurbeheer.
- We stimuleren de verbinding tussen consument en producent, waarbij streekproducten een impuls krijgen en de nieuwe generatie weet waar het eten vandaan komt. Het concept "herenboeren" is daar een mooi voorbeeld van.
- We streven naar een integrale aanpak om de verkavelingsstructuur te verbeteren in relatie tot de overige ambities. Om dit proces te faciliteren en stimuleren zetten we een gebiedsmakelaar in (dekking subsidie POP3).
- Drie majeure overheid gestuurde projecten in de zuidwesthoek van het Eiland van Schalkwijk bekijken we in samenhang. Dit betreft de projecten Fort Honswijk, recreatief knooppunt Tull en 't Waal en

---

Sterke Lekdijk. Met de provincie Utrecht, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR), recreatieschap Stichtse Groenlanden en de gemeente Nieuwegein sluiten we een samenwerkingsovereenkomst af en richten we een gezamenlijke projectorganisatie in. We zullen richting bewoners actief en regelmatig communiceren over deze aanpak.

- Het project Sterke Lekdijk van HDSR gaat dit jaar van start. De komende vier jaar staan in het teken van de voorbereiding. Vanaf 2022 start de uitvoering. Binnen dit project is er veel ruimte voor de realisatie van gemeentelijke meekoppel-wensen. Wij inventariseren op korte termijn de gemeentelijke meekoppel-wensen. Belangrijk is in ieder geval de wens om het wegprofiel van het dijkvak tussen de A27 en Fort Honswijk te verbreden, zoals opgenomen in de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk.
- Ook gaan we in gesprek met Staatsbosbeheer om de wensen en kansen voor versterking van natuurwaarden in de uiterwaarden in beeld te brengen, ook in relatie tot openstelling van deze gebieden voor wandelaars.
- We lanceren een website over de Omgevingsvisie Kromme Rijngebied.
- We gaan het VAB loket (Vrijkomende Agrarische Bedrijven) nog duidelijker promoten.

2.3.2 Bescherming weidevogels

- Wij bieden agrariërs die nu al maatregelen nemen ter bescherming van weidevogels een structurele financiële compensatie.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 10.000
- 2020 structureel: € 15.000

- Aanvullend op deze structurele maatregel maken wij ons hard voor versterking van de weidevogel populatie op het Eiland van Schalkwijk en andere kansrijke locaties binnen de gemeente. Onze visie op weidevogels en de acties die daaruit voortvloeien, worden onderdeel van onze Visie op Groen en Biodiversiteit (zie 2.3 Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie).
- Vanuit de uitnodigingsplanologie is er een initiatief ingediend om weidevogels meer ruimte te bieden door extensief agrarisch beheer of het creëren van weidevogelgebieden. Er wordt onder andere onderzocht of medefinanciering van dit initiatief door woningbouw mogelijk is (de zogenaamde "gruttowoningen").
- In het Uitnodigingskader Zonnevelden staat een algemene richtlijn voor de afstand van zonnevelden tot weidevogelbroedgebieden. Wij maken deze richtlijn meer concreet om te zorgen dat er zowel ruimte voor weidevogels als zonnevelden ontstaat.

2.3.3 Ontwikkeling Nieuwe Hollandse Waterlinie

- Bij de aankoop van Fort Honswijk in 2016 was berekend dat er in de eerste 5 jaar een exploitatietekort zou ontstaan van circa € 945.000. De raad heeft toen een bedrag beschikbaar gesteld van € 500.000 in de verwachting dat we voor het resterende deel andere financiering zouden vinden. Ondertussen is gebleken dat andere partijen best willen bijdragen aan Fort Honswijk, maar niet aan de exploitatie. Op basis van actuele berekeningen is het verwachte exploitatietekort teruggebracht naar € 720.000. Het betekent dat, aanvullend op het al beschikbaar gestelde budget, een bedrag nodig is van € 220.000 voor de periode tot 31 december 2021. Zie ook 2.3 Inleiding.
- Voor de ontwikkeling van Fort Honswijk is een masterplan nodig. Hiervoor is een provinciale subsidie aangevraagd van € 550.000. De provincie wil deze subsidie verstrekken, doch onder de nadrukkelijke voorwaarde dat Houten als eigenaar van het fort haar (financiële) verantwoordelijkheid neemt bij de herontwikkeling. De provincie vraagt daarom om eenzelfde bedrag (€ 550.000) aan investering voor Fort Honswijk door de gemeente, waarvan € 55.000 voor het Masterplan zelf. Zie ook 2.3 Inleiding.
- Na gereedkomen van het Masterplan voor Fort Honswijk zal de daadwerkelijke herontwikkeling moeten plaats vinden. Hiervoor zijn tot op heden geen middelen gereserveerd. We zeten in op allerhande subsidies en fondsen en willen de herontwikkeling verder door de markt laten financieren. Er zal echter nog wel geld nodig zijn om dit proces te begeleiden. Dit is vooralsnog becijferd op € 275.000. Zie ook 2.3 Inleiding.
- Wij haken zoveel mogelijk aan bij het provinciale programma voor versterking van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) mede in het licht van de beoogde aanwijzing als UNESCO-Werelderfgoed in 2020. In aanvulling op het provinciale programma hebben alle betrokken partijen, zoals gemeenten, forteigenaren, provincie en waterschappen gezamenlijke ambities voor ontwikkeling en behoud van de waterlinie onderschreven in het Pact van Ruigenhoek dat zij in november 2017 hebben ondertekend. Aan het pact is een Regionaal Uitvoeringsprogramma gekoppeld. Voor uitvoering hiervan hebben de gemeenschappelijke organisaties in de periode 2018-2021 jaarlijks een bedrag van € 200.000 beschikbaar. De NHW aanpak vinden wij belangrijk voor onze gemeente want

---

deze biedt vele kansen voor versterking van de leefbaarheid en economische vitaliteit van ons buitengebied en versterking van recreatie en toerisme in het bijzonder. Om optimaal de beschikbare budgetten vanuit het provinciale programma en pact te kunnen benutten is co-financiering vanuit de gemeente noodzakelijk. Dit kan vanuit bestaande budgetten.

- Wij zetten in op bescherming van het UNESCO-Werelderfgoed en willen tegelijkertijd ook ruimte blijven bieden aan nieuwe ontwikkelingen in ons buitengebied gericht op bijvoorbeeld de landbouw, energietransitie of recreatievoorzieningen. Het benodigd ruimtelijke instrumentarium en de expertise die wij nodig hebben voor deze opgave ontwikkelen we met de andere waterliniegemeenten in provinciaal verband. Een concreet voorbeeld waarbij we aanhaken is een “Heritage Impact Assessment” (HIA) die voor de hele waterlinie (4 provincies) wordt uitgevoerd. De resultaten van HIA moeten eind 2018 inzicht geven in de impact en inpasbaarheid van diverse vormen van duurzame energie in het waterlinielandschap in relatie tot de beoogde UNESCO-status. Dit moet leiden tot een praktische handleiding voor kwaliteitsbeoordeling van duurzame energie initiatieven, waarbij mogelijk beperkingen, maar juist ook ontwikkelkansen voor duurzame energie in beeld worden gebracht.

2.3.4 Ontwikkeling Kromme-Rijnstreek

- Op basis van de door de raad vastgestelde Omgevingsvisie Kromme Rijn (21 maart 2017) anticiperen we als Kromme Rijn gemeenten (Houten, Wijk bij Duurstede en Bunnik) op de nieuwe Omgevingswet. Uitnodigingsplanologie, bestuurlijke afwegingsvrijheid en participatie zijn hierin belangrijk en ook technologie, innovatie, duurzaamheid en milieuruimte krijgen een plek. De drie gemeenten werken ook in de uitvoering van de omgevingsvisie samen. Zo is er een maatwerkgroep voor initiatieven, maken we een gezamenlijke website en wordt er met ondernemers en VVV's een project uitgewerkt gericht op verhalen van de Kromme Rijnstreek en versterking van de samenhang in de sector.
- Voor de toekomst van 't Goy is de instandhouding en versterking van de leefbaarheid en vitaliteit van het dorp van belang. Daarom stellen we samen met de inwoners van 't Goy een leefbaarheidsagenda op. De agenda geeft zicht op het wonen in de kern van 't Goy over 20-25 jaar. Uit de leefbaarheidsagenda kunnen projecten vloeien die mede door de gemeente worden opgepakt of ondersteund. Zowel Leader als AVP zijn kansrijke bronnen voor co-financiering van mogelijke projecten.
- Om te kunnen voorzien in de groeiende vraag naar recreatievoorzieningen in de stadsregio Utrecht is in de diverse zogenoemde “Recreatie-om-de-Stad”-gebieden zoals bosgebied Nieuw Wulven gezocht naar mogelijkheden om het recreatie-aanbod te versterken. Om tegelijkertijd een oplossing te vinden voor de financiële tekorten voor beheer van deze gebieden gebeurt dat in samenwerking met marktpartijen. Als resultaat hiervan is in 2016 door Staatsbosbeheer in nauwe samenwerking met de gemeente een ondernemer geselecteerd voor bosgebied Nieuw Wulven. Deze ondernemer heeft een plan gemaakt voor horeca en recreatieve activiteiten in het gebied nabij het huidige speelbos. Gemeente en ondernemer stellen in samenspraak het bestemmingsplan op. Voor de benodigde afslag naar de horeca en recreatieve ontwikkeling hebben gemeente Houten, Staatsbosbeheer en de provincie afgesproken om elk 1/3 van de kosten te dekken. Voor Houten betekent dit een bedrag van €163.000. Zie ook 2.3 *Inleiding*.

We zien er op toe dat er evenwichtige zonerings blijft in het gebied tussen het deel dat intensiever wordt gebruikt en het meer extensieve recreatiebos met hogere natuurwaarden waar vooral gewandeld wordt. Wij zullen in gesprek gaan met Staatsbosbeheer of er mogelijkheden zijn om de hoge natuurwaarden in vooral het extensieve deel verder te versterken en beheer hiervan duurzaam kunnen borgen. Ook bespreken we met Staatsbosbeheer hoe we kunnen stimuleren dat inwoners van Houten het gebied meer gaan gebruiken als wandelgebied en kijken in hoeverre Staatsbosbeheer daar financieel aan wil bijdragen. Hiermee kunnen we een gezonde leefomgeving voor onze inwoners versterken.

- In 2017 is er in nauwe samenwerking met de bewoners en overige stakeholders een traject doorlopen voor het gebied Oud Wulven. Omdat er vele initiatieven zijn in het gebied en er ook veel waarden zijn, is in overleg met de provincie gekozen om een kernrandzonevisie te maken voor dit gebied. Een kernrandzonevisie legt de ruimtelijke kwaliteiten van een gebied vast en vormt daarmee een afwegingskader voor zowel de korte als de lange termijn. Kern is dat toevoegingen van rode functies ook een impuls moeten opleveren voor de aanwezige kwaliteiten of verbeterpunten. Voor het zuidelijke deel van het plangebied is gestudeerd op scenario's voor parkeeroplossingen, omdat er een parkeerprobleem speelt. Het kwaliteitskader zal als bouwsteen dienen bij het opstellen van de Stedenbouwkundige visie.
- In de Omgevingsvisie Kromme Rijngebied wordt melding gemaakt van een subsidieregeling voor de sanering van asbestdaken in combinatie met de aanleg van zonnepanelen. In eerste instantie gaat deze regeling gelden voor het Kromme Rijngebied. Er wordt aan gedacht deze subsidieregeling ook

toe te passen op de rest van het gemeentelijk grondgebied van Houten aangezien het in totaal gaat om ruim 1.200 panden met bijna 200.000 m² asbestdaken. De afspraken in het kader van de subsidieregeling 'asbest eraf, zonnepanelen er op' voor het Kromme Rijngebied worden gerealiseerd. Over de rest van het grondgebied moeten in de komende bestuursperiode afspraken worden gemaakt.

2.3.5 Natuur- en milieueducatie

- Wij gaan structureel meer aandacht besteden aan natuur- en milieueducatie (NME). Wij onderzoeken de vorm waarin dit plaats gaat vinden. Hierbij bekijken we onder meer of er naast de (via Buitenwijs geleverde) diensten voor het primair onderwijs behoefte is om het aanbod uit te breiden naar het voortgezet onderwijs en eventuele andere doelgroepen (4-99 jaar). Ook de mogelijke rollen van NME Houten bij de kennisoverdracht over en bewustwording van thema's als energietransitie, klimaatverandering, biodiversiteit en circulaire economie zullen worden onderzocht. Naast de scenario's rond doelgroepen en thema's zal in het onderzoek ook worden gekeken naar de wenselijkheid van een ontmoetingsplek voor alle op dit terrein werkzame organisaties, projecten, professionals en bewonersinitiatieven. Onderzocht wordt of dit ook kan helpen de aanwezige deskundigheden en het aanbod transparanter te maken. Bij de uitwerking van de scenario's zal ook afstemming worden gezocht bij de ontwikkeling van Buitenwereld en Nieuw Wulven.

2.3.6 Investeren in dierenwelzijn

- De nota Zorg voor Dieren 2017-2020 vinden wij een goed uitgangspunt om de ambities op het gebied van dierenwelzijn verder uit te bouwen. De actiepunten uit de nota pakken we op en de onderzoeksvragen werken we uit tot concrete voorstellen. Hierbij wordt waar mogelijk aangehaakt bij de op te stellen Visie op Groen en Biodiversiteit.
- We stellen extra budget beschikbaar voor de problematiek rondom dierenwelzijn. We maken afspraken voor (aanvullende) subsidiering van bijvoorbeeld de Dierenambulance, vogelopvang Utrecht of Dierenbescherming als het gaat om de opvang van dieren (behalve honden en katten) en/of vergoeding van kosten van dierenartsen voor dieren waarvan de eigenaar onbekend is.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 15.000
- 2020 structureel: € 20.000

2.3.7 Betere luchtkwaliteit

- We onderzoeken in onder andere het kader van het Nationaal Samenwerkingsakkoord Luchtkwaliteit (NSL) de mogelijkheid om extra maatregelen te nemen om de luchtkwaliteit verder te verbeteren.
- Schone lucht is van levensbelang. In de steeds drukker wordende regio Utrecht moeten we daar blijvend aandacht voor hebben. De provincie Utrecht heeft, onder andere samen met de gemeenten, de Samenwerkingsagenda Gezonde Lucht 2018-2022 opgesteld. We dragen bij aan deze agenda en geven daar een Houtense invulling aan.

2.4 Thema Mobiliteit en bereikbaarheid

Houten ligt prachtig centraal in Nederland en is onlosmakelijk verbonden met de populaire Utrechtse regio. De verkeerstromen in deze bloeiende regio nemen toe. Willen we Houten bereikbaar en leefbaar houden, dan moeten we op zoek naar goede en schone vervoersalternatieven. Als Fietsstad van Nederland geven wij prioriteit aan de fiets. Maar we stimuleren ook ander schoon (openbaar en/of elektrisch) vervoer.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Inleiding

Evenals op het thema Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie willen wij € 1,0 miljoen investeren in het thema Mobiliteit en bereikbaarheid. Bij dit thema willen wij als gemeente Houten een belangrijke voortrekkersrol vervullen. Door zelf een financiële bijdrage te leveren aan ontwikkelingen met betrekking tot dit thema in de regio wordt het ook voor andere partijen interessant om door middel van co-financiering te participeren in deze ontwikkelingen.

De € 1,0 miljoen is onder meer beschikbaar voor de uitwerking van de bestuursovereenkomst Houten-Bunnik. Onderdeel van deze bestuursovereenkomst is bijvoorbeeld een vrijliggend fietspad langs de N410, een volledige verkeersontsluiting op de A12 en het kruispunt Kruisweg-rondweg Binnenweg. Ook het verder vormgeven/uitwerken van de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk is onderdeel van dit thema. Mobiliteitsvisie moet hier nadrukkelijk breder worden gezien dan alleen het Eiland van Schalkwijk. Tot slot zijn ook onderwerpen als smart mobility en doelgroepenvervoer onderdeel van de

---

ambities op dit thema. Voor de realisatie van onze ambities kunnen we aanvullend ook een beroep doen op de subsidieregelingen.

Naast de hierboven genoemde € 1,0 miljoen en de aanvullende subsidiegelden kunnen wij ook een beroep doen op een door de provincie Utrecht toegezegd BDU-bedrag (Brede DoelUitkering verkeer en vervoer) van € 1,3 miljoen. Deze toezegging is onderdeel van de afwikkeling van de afrekening project Salto A12. Dit bedrag kan worden besteed aan verkeers- en vervoersprojecten van de gemeente Houten die voldoen aan de BDU-voorwaarden en passen binnen de subsidieregelingen.

In het voorjaar 2019 wordt een bestedingsplan voor de beschikbare € 1,0 miljoen opgesteld zodat duidelijk is waarop deze middelen in de komende bestuursperiode gericht worden ingezet. Hierbij zullen projecten met meer mogelijkheden voor co-financiering hoog op het wensenlijstje staan.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019: € 1,0 miljoen. Dit bedrag wordt onttrokken aan de bekleemde algemene reserve en gestort in de nieuw in te stellen bestemmingsreserve Mobiliteit en bereikbaarheid.

2.4.1 Fietsen stimuleren

- Er is een programma fiets in voorbereiding, in samenwerking met de samenleving, of vertegenwoordigers ervan, waarin de ambities tot 2025 worden benoemd. In overleg met de regio en het Rijk zal worden getracht om een relatie met de mate van reductie van CO²-uitstoot te leggen. Het programma fiets zal worden uitgerold in een programma voor de komende collegeperiode. Het streven is om eind 2018 een programma fiets te laten vaststellen door de gemeenteraad.

Hierin komen doelstellingen ten aanzien van de groei van het aandeel fietsverplaatsingen ten opzichte van het totaal aantal verplaatsingen, vooral voor de korte afstanden. Ook de uitvoering van de missinglinks wordt hier in benoemd, inclusief een vertaling naar een uitvoeringsprogramma. Hierin is ook aandacht voor de regionale fietsroutes door het buitengebied van Houten. Ander thema in het programma is de capaciteit voor het fietsparkeren, met name in de transferia. Andere onderwerpen zijn: de organisatie van het nationale fietscongres in 2019 samen met een fiets-themaweek, ketenverplaatsingen en 'the last mile' verplaatsingen.

- Ook de ambitie om de bewegwijzering van het Fietsnet uit te breiden naar de buitengebieden en de buurgemeenten krijgt een plek in het fietsprogramma.
- Tevens zal onderzocht worden op welke wijze Houtense bedrijven geprikkeld kunnen worden om de werknemers met de fiets naar en van het werk te laten gaan. Houten ondersteunt actief fietsondernemers. Bedrijven, organisaties en ondernemers die op de een of andere manier betrokken zijn bij de fiets zijn van harte welkom en worden actief ondersteund door de gemeente. Op die manier verankeren we nog meer fietsen in de samenleving. Fietsen in Houten is niet alleen snel, maar ook gezond en leuk. We willen dat meer mensen in Houten op de fiets stappen voor ritten korter dan 7,5 kilometer. We onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren en investeren in stimulerende maatregelen.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 65.000
- 2020 structureel: € 90.000

- Het programma fiets zal worden opgesteld en uitgerold in samenwerking met onder andere de fietsersbond, provincie, U10, waar nodig het Rijk en de U15. De provincie Utrecht heeft voor 2019 veel fiets-gerelateerde subsidiemogelijkheden (tussen 50 en 100% van het investeringsbedrag). Voor de jaren erna moeten de mogelijkheden nog worden uitgewerkt en vastgesteld. Er zal maximaal worden ingezet op de realisatie van projecten die veel co-financiering kunnen ontvangen (de zogenaamde winst-verdubbelers).
- Uit de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk willen we de volgende projecten uitvoeren: uitbouw transferia (inclusief deelfietsenplan, dynamische bewegwijzering en andere smart-mobility-concepten), parkeerverbod langs de Lekdijk en Fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal (initiatief- en definitiefase). Zie ook 2.4 Inleiding.

2.4.2 Veilig fietsen in het buitengebied

- De fietsverbinding naar de Uithof maakt onderdeel uit van de bestuursovereenkomst Houten-Bunnik. Dit betreft een fietsverbinding over de A12 en maakt onderdeel uit van de snelfiets-route Houten-Utrecht. Voor Houten loopt deze route via de Binnenweg. Er worden maatregelen getroffen om autobewegingen op de Binnenweg te reduceren en hiermee meer ruimte en veiligheid te bieden aan de fietser. In 2.4.4 *Betere doorstroming op de Rondweg en richting snelwegen* worden deze maatregelen beschreven. Het streven is naar besluitvorming in 2018/2019 over deze maatregel en dan de uitvoering in 2020. Zie ook 2.4 Inleiding.
- Evenals de fietsverbinding naar de Uithof maakt een vrij-liggend fietspad langs de N410 (in beheer

---

van de provincie) onderdeel uit van de bestuursovereenkomst Houten-Bunnik. Het streven is naar besluitvorming en afstemming met omwonenden en andere participanten in 2018/2019 en besluitvorming in de raad eind 2018/begin 2019 plaats te laten vinden en om in 2019/2020 uit te voeren. Zie ook 2.4 *Inleiding*.

- Uit de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk willen we de volgende fietsprojecten realiseren: fietsvriendelijk maken Achterweg, verbetering fietspad Blasenburgseweg, aanpassing toegang van en naar bedrijven (1 adres op de Lekdijk en 1 adres op de Waalseweg; minder vrachtverkeer = veiliger fietsroutes) en verbreding wegprofiel Lekdijk tussen A27 en Fort Honswijk (initiatief- en definitiefase, gekoppeld aan project Sterke Lekdijk). Zie ook 2.4 *Inleiding*.

2.4.3 Veranderende mobiliteitsbehoeften

- Vanuit de proeftuin duurzame mobiliteit geven we ruimte aan vernieuwende vormen van duurzaam vervoer, zoals (elektrische) deelautoconcepten en duurzame en innovatieve bezorgdiensten in de wijken. Er is ook een relatie met 2.4.6 *Doelgroepenvervoer* en de vraag hoe de toegankelijkheid is voor ouderen en kinderen.
- In 2019 zal een nieuwe parkeernota worden opgesteld, zowel de parkeervisie als parkeernormen worden geactualiseerd. Ook zal de link worden gelegd naar het laadpalenbeleid van de gemeente Houten. Tevens wordt de parkeernota uitgebreid met fietsparkeerbeleid.
- In 2020 evalueren we het beleid voor openbare laadpalen en bepalen we de inzet op emissieloos vervoer voor de periode daarna. De laadpalennormen voor nieuwbouw uit het huidige beleid "openbare laadinfrastructuur" nemen we over in de nieuwe parkeernota.
- Uit de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk willen we realiseren: het haalbaarheidsonderzoek vervoer over water Utrecht-Honswijk, onderzoek naar mobiliteitsgedrag recreanten en onderzoek naar betaald parkeren bij Fort Honswijk. Zie ook 2.4 *Inleiding*.

2.4.4 Betere doorstroming op de Rondweg en richting snelwegen

- De ambitie voor een volledige verkeersaansluiting van Houten op de A12 blijft staan. Houten zal zich hard blijven maken voor een volledige aansluiting op termijn, de komende collegeperiode zal zich dit beperken tot het blijven benoemen van de wens en het zorgen dat deze op de agenda blijft staan. De komende jaren gaat de inspanning naar het realiseren van de $\frac{3}{4}$ aansluiting, de toevoeging van een toe-rit richting Arnhem.
- Ook de aanpassing van het kruispunt Kruisweg-rondweg Binnenweg is onderdeel van bestuursovereenkomst Houten-Bunnik. Zie ook 2.4 *Inleiding*.
- Op de Binnenweg worden maatregelen getroffen om het autoverkeer te ontmoedigen en op de Binnenweg ter hoogte van de Limesbaan worden maatregelen getroffen om de afslaande bewegingen van en naar de Limesbaan verder tegen te gaan. Ook deze maatregelen maken onderdeel uit van de bestuursovereenkomst.
- We gaan in samenwerking met de regio onderzoek doen naar de doorstroming van het verkeer op de Rondweg en mogelijke optimalisering hiervan.
- Uit de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk willen we het volgende project realiseren: aanpassing kruising Schalkwijkseweg-Kanaaldijk-zuid. Zie ook 2.4 *Inleiding*.

2.4.5 Goed openbaar vervoer

- We onderzoeken de mogelijkheden voor een flexibel vervoerconcept, waarbij in Houten-Zuid, Schalkwijk en 't Goy de bestaande buslijnen worden vervangen door (taxi)bussen die flexibel in route en uitsluitend op aanvraag zullen rijden. Er kunnen meerdere stopplekken, meer dan in de huidige situatie, komen zoals de kern van Tull en 't Waal, Fort Honswijk en de recreatieplassen aan de Lek, inclusief de Honswijkerplas. Het verbeteren van openbaar vervoer (waaronder ook de toegankelijkheid voor ouderen en andere doelgroepen) en is een van de deelprojecten uit de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk.

2.4.6 Doelgroepenvervoer op maat

- Er zullen in Houten steeds meer kwetsbare inwoners thuis blijven wonen. Hierdoor stijgt de behoefte aan doelgroepenvervoer door de vergrijzing en het langer zelfstandig thuiswonen. Dit is belangrijk want mobiliteit is basisvoorwaarde voor participatie en een inclusieve samenleving. In 2020 loopt de subsidie van de provincie Utrecht voor de regiotaxi (lokaal en regionaal) af. Een nieuwe aanbesteding moet voor 15 augustus 2020 zijn afgerond. In regionaal verband gaan we kijken hoe invulling moet worden gegeven aan het doelgroepenvervoer. Aansluiting op toegankelijk openbaar vervoer en lokale initiatieven is hierbij belangrijk. Zonder nieuwe overeenkomst met de provincie én bij een gelijkblijvend ambitieniveau is er sprake van een financieel risico vanaf 2020. Daarnaast wordt voor Wmo-vervoer,

---

vooral het vervoer buiten de Rondweg, vervoer van rolstoelgebruikers en voor vervoer van kwetsbare inwoners buiten kantoor tijden, de visie herijkt waarbij veranderde financiële randvoorwaarden worden meegenomen.

2.4.7 Oude Dorp autoluw

- De volgende activiteiten worden voorzien:
  - herijken Visie Oude Dorp
  - onderzoek route doorgaande fietsverkeer
  - volledige (nieuwe) inrichting Plein
  - aanpassing openbaar gebied (infrastructuur)
  - samen met de winkeliers van het Oude Dorp het Plein tot een verblijfsgebied ontwikkelen (een evenwichtige parkeersituatie is hierbij van belang (zie ook 2.6.5 *Vitale winkelcentra en horeca*).

De incidentele en/of structurele kosten hiervan zijn afhankelijk van het resultaat van de herijking en de te maken keuzes ten aanzien van het ambitieniveau van de toekomstige inrichting van het Oude Dorp.

2.5 Thema Openbare ruimte en groen

Houten is een prachtig groene gemeente. Dat maakt het wonen in Houten ook zo aantrekkelijk. Samen met onze inwoners koesteren we die kwaliteit en behouden we die voor de toekomst. We verbeteren het aanzien en de beleving van het groen.

Een grote verscheidenheid aan planten en dieren zorgt ervoor dat de natuur haar nuttige functies voor de mens kan blijven vervullen, zoals het bestuiven van gewassen, schoon drinkwater en zuivere lucht. Een groene omgeving is dus niet alleen mooi maar ook hard nodig. De verscheidenheid aan planten en dieren neemt af en dat heeft gevolgen voor mens en natuur. Houten wil daarom bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit.

We ontwikkelen een totaalvisie op het Houtense groen. Deze visie is een belangrijke bouwsteen bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties. We maken de visie samen met inwoners, ondernemers en andere betrokken partijen.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Inleiding

Voor de realisatie van bovenstaande citaten uit het coalitieakkoord gaan we extra investeren in de openbare ruimte. Dit doen we in het behoud en uitbreiding van groen, (bio)diversiteit, bestrijding van wateroverlast en onkruidbestrijding waardoor er sprake is van een mooier aanzien van onze openbare ruimte.

Het beschikbare budget voor bovenstaande ambities is:

- 2019 incidenteel: € 185.000
- 2020 structureel: € 250.000

De verdeling van deze middelen over de verschillende onderwerpen wordt nader uitgewerkt mede in relatie tot de te ontwikkelen totaalvisie op het Houtense groen. In 2.5.1 tot en met 2.5.3 worden de verschillende onderwerpen nader inhoudelijk toegelicht.

2.5.1 Meer groen en diversiteit

- We streven naar behoud en uitbreiding van ons groen. We gaan door met ecologisch groenbeheer, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en bloemenweides samen met partners.

Waar mogelijk verbinden we groene gebieden in Houten met elkaar, zodat planten en dieren meer leefruimte krijgen. Dit zal worden gedaan op basis van een nieuw op te stellen Visie op Groen en Biodiversiteit (*de totaalvisie op Houtens groen*, zie 2.3 *Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie*).
- De bermen maaien we op een meer milieuvriendelijke wijze, met als resultaat dat er meer bloemen komen die aantrekkelijk zijn voor vlinders en bijen. Het ultieme doel is om uiteindelijk een certificaat van de Vlinderstichting te verwerven. De Rondweg krijgt een ander maaieregime waardoor er meer bloemen zullen gaan groeien. Op de meest geschikte locaties zullen we weides met bloemen aanleggen.
- We zetten ons in voor leefbare, groene wijken met voldoende (natuur)speelplekken voor kinderen en een openbare ruimte voor ontmoeting voor jong en oud. We ondersteunen scholen actief bij het vergroenen van schoolpleinen en/of de aanleg van moestuinen. Ook ondersteunen we experimenten om meer bomen en struiken aan te planten op particuliere grond.
- Er zal meer aandacht worden besteed aan communicatie rond groen-beheer door onder andere het

maken van informatieve filmpjes.

2.5.2 Bestrijding wateroverlast

- Door klimaatverandering krijgen we te maken met hogere temperaturen, nattere winters, heftigere buien en drogere zomers. We willen onze omgeving klimaatbestendig inrichten zodat dat we de gevolgen van klimaatverandering op kunnen vangen. We werken daarbij samen met andere gemeenten, provincie, het hoogheemraadschap en de veiligheidsregio. Deze partijen hebben afgesproken aan de slag te gaan met vier klimaatthema's: veiligheid, hitte, droogte en wateroverlast.
- Ter bestrijding van de wateroverlast gebeurt er al veel, zoals de Operatie Steenbreek, de regentonnenactie, het ontsteden van de openbare ruimte en het vergroenen van parkeerplaatsen. We willen intensiever inzetten op dit soort projecten. Bij reconstructies zullen we de openbare ruimte groener inrichten, met onder andere waterdoorlatende verharding
- De bestrijding van wateroverlast maakt ook onderdeel uit van de te ontwikkelen Visie op Klimaatadaptatie.

2.5.3 Mooier aanzien

- Voor de beeldkwaliteit en beleving van de openbare ruimte kijken we kritisch op welke plekken meer onderhoud en onkruidbestrijding nodig is. Bij onkruidbestrijding zet de gemeente in op de meest milieuvriendelijke aanpak. We zullen de komende twee jaar de onkruidbestrijding monitoren en waar nodig bijstellen. Uiteindelijk willen we in overleg met bewoners tot een effectieve aanpak komen.
- We stimuleren en ondersteunen acties voor het opruimen van zwerfafval, zoals Burendag, Opschoondag en acties op scholen.

2.6 Thema Economie en ondernemen

In de afgelopen jaren is een aantal bouwstenen voor onze Economische koers gemaakt. Denk aan de Toekomstvisie Houten 2025, de Retailvisie 2025, de Woonvisie, de Kantorenvisie en recentelijk de Stedenbouwkundige verkenning.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

2.6.1 Economische agenda

- We gaan in samenwerking met Ondernemend Houten een economische agenda opstellen. Daarin wordt specifiek beschreven hoe om te gaan met aansluiting op de arbeidsmarkt (onderwijs, participatie, mobiliteit, toegankelijkheid woningaanbod). Daarnaast werken we aan de verduurzaming van de bedrijventerreinen in Houten. We participeren in concrete projecten met betrekking tot het realiseren van zonnepanelen op bedrijfsdaken en het vergroenen van parkeeroppervlaktes.
- We werken het Regionaal profiel van de U10 verder uit tot een concrete rol van Houten in de Economische koers. Daarbij is de identiteit van Houten vanuit citymarketing een belangrijk gegeven.
- We willen sneller meer duurzame en sociale ondernemers. We verleiden hen en helpen hen actief om zich hier te vestigen en stappen te zetten op het gebied van duurzaamheid en circulaire economie.

2.6.2 Gunstig vestigingsklimaat

- Wij blijven meedoen aan de gezamenlijke (inter-)nationale marketing en promotie van de stadsregio Utrecht die in 2017 is gestart en waarin alle Utrechtse marketingorganisaties samenwerken. Dit is een unieke en professionele aanpak waarmee de regio voor een nationaal en internationaal publiek onder de aandacht wordt gebracht. Voor de hele provincie, alle gemeenten en dus ook Houten een belangrijke samenwerking om de economische potentie van de regio beter te benutten. Deze samenwerking is mogelijk door financiële bijdragen van bijna alle Utrechtse gemeenten en de provincie Utrecht.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 10.000

- We werken samen met Ondernemend Houten aan de verdere uitbouw van een gunstig vestigingsklimaat. Naast glasvezel en veiligheid wordt gezocht naar andere vormen van terreinorganisatie bijvoorbeeld op gebied van afval, energietransitie, inkoop et cetera.
- We onderzoeken samen met ZPP Houten de behoeftes bij ZPP-ers en de ondersteuning in ondernemerschap.
- We onderzoeken de sector zorg in Houten, teneinde daar een samenhang in te creëren waarmee Houten aansluiting zoekt bij de Gezond Stedelijk Leven-opgave in de regio.
- We werken aan het realiseren van een vorm van *binnenstad management* samen met winkeliers en

---

bewoners (initiatievenmakelaar). Deze makelaar haalt initiatieven op bij ondernemers, begrijpt hen, denkt mee en wijst hen de weg.

2.6.3 Agrarische bedrijven

- Het beleid in de Omgevingsvisie Kromme Rijngebied is uitgangspunt voor het verbreden van de landbouw in het buitengebied van Houten. We bieden maatwerk voor bedrijfsgroei. We gaan deze mogelijkheden actief onder de aandacht van de agrariërs in Houten brengen.
- We gaan de verkoop van streekproducten bij agrarische bedrijven stimuleren.
- We brengen de beleving van de bewoners bij het boerenbedrijf dichterbij door agrarisch natuurbeheer te koppelen aan educatie- en recreatievormen.
- We stimuleren de innovatie in de agrarische bedrijven door overleg tussen de kennisinstellingen en de bedrijven te intensiveren. Daarbij zal de economic board Utrecht een prominente rol gaan spelen.
- We werken verder aan de verduurzaming van de agrarische sector en zullen samen met de sector speerpunten benoemen die in een actieplan worden uitgewerkt.

2.6.4 Voorbeeld in aanbestedingsbeleid

- In ons inkoopproces wordt standaard bekeken of er Houtense ondernemers zijn die producten of diensten kunnen leveren. Bij elke inkoop wordt, indien aanwezig, minimaal één Houtense ondernemer uitgenodigd een offerte uit te brengen. Dit doen we op basis van de bedrijvenindex van Ondernemend Houten.
- Vanuit het keten-denken stimuleren we voorts Houtense ondernemers om zelf ook de lokale markt, waar mogelijk, te betrekken bij hun inkopen (Zie bullit over circulaire economie, bij 2.1.1 *Energietransitie: energieneutraal 2040*).

2.6.5 Vitale winkelcentra en horeca

- We gaan het horeca-overleg nieuw leven in blazen. Er zal 2x per jaar overleg worden gevoerd.
- We gaan actief stimuleren dat het aantal kleinschalige evenementen in de diverse centra zal toenemen. Daarbij zal het evenementenfonds een rol spelen.
- We gaan samen met de eigenaar van het winkelcentrum Het Rond de bezoekersaantallen monitoren. Hiermee kan het *binnenstad management* worden gevoed. Deze monitoring kan bijdragen in het gesprek van eigenaar en winkeliers inzake de bezoekbeleving van het winkelgebieden.
- Samen met de winkeliers van Castellum en het Oude Dorp onderzoeken we de kansen om het gebied te verlevendigen en de buitenruimte aantrekkelijker te maken voor bezoekers en bewoners. (zie ook 2.4.7 *Oude Dorp autoluw*).

2.7 Thema Veiligheid

Veiligheid heeft als doel zorg te dragen voor een veilige sociale en fysieke leefomgeving. In deze periode willen we prioriteit leggen op het bestrijden en voorkomen van criminaliteit en overlast, tegengaan van ondermijnende criminaliteit, aandacht voor water en veiligheid en het versterken van informatie-gestuurd werken op het gebied van openbare orde en veiligheid.

2.7.1 Bestrijden en voorkomen van criminaliteit en overlast

- We gaan een nieuw integraal veiligheidsplan opstellen waarin de kaders voor het veiligheidsbeleid in de komende vier jaren worden neergelegd.
- We gaan digitaal data samenvoegen om op het gebied van veiligheid meer informatie-gestuurd te kunnen gaan werken. Op het gebied van openbare orde en veiligheid doen we dit door:
  - het ontsluiten en verbinden van diverse veiligheids- en informatiesystemen
  - het stimuleren van het gebruik van WhatsApp-groepen
  - gerichtere voorlichtingscampagnes

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 *incidenteel*: € 20.000
- 2020 *structureel*: € 30.000

- Vermogensdelicten zoals fietsendiefstal en autokraak hebben grote impact op het veiligheidsgevoel. De bestaande aanpak heeft onvoldoende effect gesorteerd daarom willen we onderzoeken welke nieuwe middelen ingezet kunnen worden. We maken daarbij gebruik van de kennis in de Houtense samenleving. Op hot spot locaties onderzoeken we de inzet van flexibel cameratoezicht.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 15.000
- 2020 structureel: € 25.000

- Naast fietsendiefstal en autokraak hebben ook woninginbraken grote impact op het veiligheidsgevoel. Op dit moment is het aantal inbraken historisch laag. We volgen de ontwikkeling op de voet en leveren maatwerk in de preventie.
- We evalueren de inzet van de BOA's en maken hun bijdrage zichtbaar en meetbaar. We faciliteren de BOA's met een portofoon ten behoeve van een efficiënter optreden.
- Burgerinitiatief Veilig Houten beheert de buurtpreventie WhatsApp-groepen in Houten. We ondersteunen Veilig Houten door de hostingkosten van hun website te betalen.
- We ondersteunen Veilig Houten ook bij de communicatie en werken samen in de aanpak van overlast en criminaliteit.

2.7.2 Tegengaan van ondermijnende criminaliteit

- We stellen een plan van aanpak op om ondermijning tegen te gaan. We zetten in op:
  - alertheid: erkennen, herkennen en melden
  - weerbaarheid: instrumentarium, toepassing en veiligheid
  - signalen
  - thematische en gebiedsgerichte projecten
  - integraal werken
  - communicatie
- Een goede informatiepositie is onmisbaar. We zetten dan ook in op een efficiëntere ontsluiting van informatie. Op basis van het plan van aanpak en verdere verkenning naar de lokale situatie stellen we onze prioriteiten.

2.7.3 Water en veiligheid

- We doen onderzoek binnen de gemeente Houten naar de inzet van slimme aanpassingen aan de bestaande infrastructuur ten behoeve van schadebeperking bij een eventuele overstroming en ten behoeve van de voorbereiding op rampen en crises.

2.8 Financieel resumé

In onderstaande tabel zijn de incidentele en/of structurele financiële effecten van hoofdstuk 2 "Onze leefomgeving" samengevat.

	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
H2	<i>Onze Leefomgeving</i>				
2.1	Duurzaamheid	145	325	130	130
2.2	Bouwen en wonen				
2.3	Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie	25	35	35	35
2.4	Mobiliteit en bereikbaarheid	65	90	90	90
2.5	Openbare ruimte en groen	185	250	250	250
2.6	Economie en ondernemen	10	10	10	10
2.7	Veiligheid	35	55	55	55
	H2 Financieel effect	465	765	570	570

Daarnaast worden aan de bekleemde algemene reserve de volgende bedragen onttrokken:

- € 1,0 miljoen ten behoeve van thema Buitengebied, landbouw, natuur en recreatie. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Fonds Buitengebied
- € 1,0 miljoen ten behoeve van het thema Mobiliteit en bereikbaarheid. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve Mobiliteit en bereikbaarheid.

3. Onze Sociale omgeving

We streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen naar vermogen kan meedoen en een waardevolle bijdrage kan leveren. Het gaat daarbij niet om eenrichtingsverkeer, maar om wederkerigheid. Iedereen voelt zich thuis in Houten en draagt een steentje bij.

De inclusieve samenleving vormt ook het uitgangspunt van het Programma Sociale Kracht van de gemeente. Centrale ambitie daarvan is: "Iedereen doet mee!". We staan voor een persoonsgerichte en integrale benadering. We bevorderen dat zoveel mogelijk mensen betaald of onbetaald kunnen werken. Het gaat om het stimuleren van economische zelfstandigheid, het minder afhankelijk maken van uitkeringen en het bevorderen van maatschappelijke deelname, ondernemerschap en herstel. De vraag en de eigen kracht van de inwoner staan daarbij centraal.

Omdat voorkomen beter is dan genezen, is preventie van belang. Er is een verandering in gang gezet naar meer preventie, naast de zorg die nodig blijft. In die kanteling zetten we de komende vier jaar meer stappen.

De gemeente werkt samen met onderwijs, zorginstellingen, maatschappelijke organisaties, kerken en ondernemers. We vinden het belangrijk dat de gemeente en andere organisaties toegankelijk zijn en in begrijpelijke taal met inwoners communiceren. Goede ondersteuning begint bij "vinden en gevonden worden". We leveren zoveel mogelijk maatwerk en handelen vanuit de bedoeling van de regels.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Inleiding

Met het Programma Sociale Kracht is een beweging richting inclusieve samenleving in gang gezet. Het programma wordt in 2019 geëvalueerd. We willen opnieuw naar het hele sociale domein in onderlinge samenhang kijken en daar ook onderwijs en arbeidsparticipatie bij betrekken. Door flexibeler te werken, beleidsterreinen beter op elkaar af te stemmen en de zorgcoördinatie te verbeteren, kunnen we aansluiten bij de leefwereld van de inwoner. We kunnen maatwerk leveren en het beschikbare geld effectiever inzetten.

Versterking van de sociale kracht van Houten vraagt voor de komende bestuursperiode versnelling van de transformatie van zorg en ondersteuning. Daarbij zal de integraliteit in werkwijze en financiering versterkt worden. Deze transformatie komt tot stand in samenwerking en co-creatie tussen gemeente, sociaal team, partners en inwoners.

We willen de ondersteuning binnen het sociaal domein efficiënter en effectiever organiseren, zodat we duurzaam passende ondersteuning kunnen blijven bieden voor wie dat echt nodig heeft. We werken toe naar een praktijk die meer ambulante, integraal en "zo thuis mogelijk."

Twee bewegingen staan de komende periode centraal:

1. Vernieuwing en versterking van een toegankelijke preventieve infrastructuur dicht bij huis die eenvoudig wordt gevonden en benut. Om de strategische doelen gericht op gezondheid en versterking van zelfredzaamheid te kunnen realiseren, is het belangrijk dat er voor inwoners dicht bij huis (in de 0^e-lijn) een passend aanbod aan vrij toegankelijke voorzieningen beschikbaar is, dat ook gevonden en benut wordt.
2. Ombouw en ambulantisering van de (2^e-lijns) zorg en ondersteuning en meer ruimte voor lokale woonzorginitiatieven. Met de transformatie van het zorglandschap, gaan we de zorg en ondersteuning "van de bossen naar de buurten" brengen en meer ontschot organiseren. In deze beweging gaat het enerzijds om het ontwikkelen van nieuwe woon-zorgconcepten en anderzijds om het versterken van coördinatie van zorg, om goede in-, door- en uitstroom te bevorderen.

Bovenstaande bewegingen moeten ook worden gezien in de forse financiële opgave de komende jaren binnen het sociaal domein om de uitgaven in overeenstemming te brengen met de beschikbare budgetten.

3.0 Thema Programma Sociale Kracht

3.0.1 Programma Sociale Kracht (PSK) en daarna

- De evaluatie van het PSK staat gepland voor 2019. Het voornemen is om de evaluaties van de visies op Wmo, Jeugd en Gezondheid samen met het PSK in onderlinge afstemming begin 2019 te evalueren, om vervolgens voor de periode 2020 en volgende jaren een geïntegreerd document (inclusief werk en inkomen) aan de raad voor te leggen.
- De benodigde transformatie vergt samen met ketenpartners experimenteren en evalueren van nieuwe

---

werkwijzen. Ook kennisinstellingen worden hierbij betrokken.

- Inzet van communicatie is een belangrijke randvoorwaarde op weg naar een inclusieve samenleving (campagnes, infographics, storytelling, maatschappelijke debatten).

3.1 Thema Gezondheid, zorg en welzijn

De zorg moet inclusief, nabij, eenvoudig, op tijd en betaalbaar zijn...

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

3.1.1 De ingangen tot zorg

- De gemeente voert een inclusief beleid met aandacht voor mogelijk kwetsbare groepen waaronder mensen met een beperking, LHBTI's, statushouders en ouderen. Naast het eigen inclusief denken en het hebben van een aanspreekpunt binnen de gemeente, stimuleren wij ditzelfde bij oa politie, sportclubs en scholen. De gemeente bevordert dat professionals als jongerenwerkers voldoende expertise over deze groepen hebben. De gemeente zet zich in voor een omgeving waarin deze kwetsbare groepen zich veilig en prettig voelen. De gemeente ondersteunt activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden, zodat zij optimaal kunnen deelnemen aan de samenleving. (zie ook 4.1.2 *Zichtbaar in de wijk*).
- We zijn beter in staat die inwoners te bereiken (slimme verbindingen) die behoren tot risicogroepen en uit zichzelf niet meteen in actie zouden komen. Hiervoor werken we intensief samen met onze partners. Waaronder: stichting sociaal team (in het bijzonder: sociaal loket, CJG, WIL, GGD, zorgcoördinatoren en IB-ers, huisartsen enzovoorts).
- Inwoners weten zelf waar ze terecht kunnen voor hulp of ondersteuning en zijn hier meer tevreden over.
- Inwoners, professionals en vrijwilligers weten signalen te herkennen en weten waar ze terecht kunnen. De gemeente voert regie op het proces om te zorgen dat signalen op de juiste plek komen.
- Professionals, intermediairs en vrijwilligers in de informele zorg weten elkaar te vinden en verwijzen inwoners direct door naar de juiste ondersteuning of zorg. Dit gebeurt met een warme overdracht.

3.1.2 Passende ondersteuning en vroeg-signalering

- We gaan door met de aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) (in ieder geval tot 2020), waarbij we samen met partners een gezonde omgeving creëren. We verleiden en ondersteunen onze inwoners tot een gezonde leefstijl.
- Samen met het netwerk (onder andere stichting sociaal team, sociaal loket, CJG, GGDrU, zorg in Houten en Van Houten&co) stellen we een integrale visie op preventie op. Samen met hen stellen we ook prioriteiten binnen de preventieve thema's vast.
- We sluiten aan bij het schakelprogramma Mensen met verward gedrag (U16). Lokaal hebben we een uitvoeringsplan Herstel en ondersteuning mensen met psychische kwetsbaarheid.
- We continueren de pilot Outreachende hulpverlening (soms ook bemoeizorg genoemd) mede ter voorbereiding op een zorgvuldige transitie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- De pilot *Training mental health first aid* en bewustwordingsbijeenkomsten evalueren we.
- Ervaringsdeskundigen zetten we in bij het trainen en verlenen van hulp en ondersteunen van naaste betrokkenen.

- Zorgfraude: betere samenwerking tussen Sociaal domein en Zorg en veiligheid. Voor mensen met een beperking is passende zorg essentieel om zelfstandig te wonen en deel te nemen aan de maatschappij. Als de passende zorg door fraude niet geleverd wordt vallen deze mensen tussen "wal en schip". Inzet hierop is nodig zodat het geld komt bij mensen die het nodig hebben. Om dit te bereiken willen we:

Lokaal: De basis van Jeugd en Wmo op orde brengen zodat er gehandhaafd kan worden waar nodig. Preventie van zorgfraude is hier een onderdeel van.

Lekstroom: Een regionale samenwerking op aanpak van zorgfraude.

- Houten wil als koploper gemeente van "Welzijn op recept" de opgedane kennis van het landelijk kennisnetwerk benutten om de methodiek breder in te zetten. Daarbij hoort ook aandacht voor preventie en gezonde leefstijl van ouderen. Bijvoorbeeld bewegen voor ouderen, voorlichting over voeding, veilig wonen en verantwoord alcoholgebruik.
- Wij stimuleren en faciliteren dat de stichting sociaal team, het welzijnswerk en de informele zorg betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning aan kwetsbare ouderen door de zorgprofessionals.

We stimuleren welzijn en verenigingen om het beweegaanbod voor kwetsbare ouderen te verbreden en waar mogelijk de overgang van sporten onder medische begeleiding te bewerkstelligen.

3.1.3 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

- De certificering Mantelzorgvriendelijke werkgever als gemeente Houten behalen en behouden we.
- We onderzoeken de mogelijkheid van het extra ondersteunen van mantelzorgers door bijvoorbeeld een pilot Mantelzorgmakelaar.
- We bekijken in samenwerking met BOOGH en VanHouten&co hoe mantelzorgers verder ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld door het overnemen van de administratieve taken.
- We willen organisaties uitdagen om meer na te denken over respijt en hen prikkelen vanuit de mantelzorg te denken. Dit om meer diverse vormen van respijtzorg te krijgen in Houten, die natuurlijk wel aansluiten bij de behoefte van de mantelzorgers.

3.1.4 Programma Sociale Kracht (PSK) en daarna

Zie subthema 3.0.1 Programma Sociale Kracht (PSK) en daarna. In afwijking van het coalitieakkoord heeft dit subthema een meer generieke plek in het document gekregen gezien het integrale karakter van het PSK.

3.1.5 Maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de wijk

- We zetten in op een integrale aanpak, die op verschillende plekken in dit collegeprogramma terug te zien is. Onder andere bij de thema's 2.2.4 *Combinatie van wonen en zorg*, 2.7.1 *Bestrijden en voorkomen van criminaliteit en overlast*, 3.1.2 *Passende ondersteuning en vroeg-signalering* en 3.0.1 *Programma Sociale Kracht en daarna*.
- Training en bewustwordingsbijeenkomsten (anti stigma/herkennen van signalen) voor profs en buurtbewoners en vrijwilligers.

3.1.6 Right to challenge

- Het (pilot)project van het Zorg- en welzijnsnetwerk Schalkwijk en Tull en 't Waal wordt uitgevoerd. Het brengt vernieuwing in het gebied op gang met de opzet van een zorgstructuur die de inwoners helpt en ondersteunt daar waar nodig.

Het Zorg- en welzijnsnetwerk Schalkwijk/Tull en 't Waal zal in de pilot-periode activiteiten ontwikkelen waardoor er een actieve en interactieve gemeenschap ontstaat waarin bewoners zich met elkaar verbonden voelen en elkaar met diensten, hulp, informatie, ontmoeting en activiteiten kunnen helpen.

Te denken valt aan:

- pilot dorpsondersteuner
- bewegen
- gezamenlijke maaltijden
- klusjesdienst
- haal en breng service

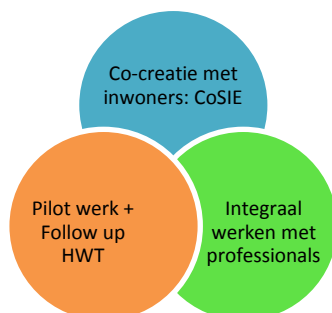
3.2 Sociale zekerheid, werk en inkomen

Werken is één van de manieren om mee te kunnen doen in de samenleving...

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

3.2.1 Arbeidsparticipatie lokaal en op maat

- Ontwikkeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL): De ambitie is om de dienstverlening op het gebied van werk en inkomen binnen vier jaar geheel te integreren binnen de totale dienstverlening in het sociaal domein. Dit zal effect hebben op de rol, opdracht en samenwerking met WIL (WIL 3.0).

Lokale Agenda Werk: Arbeidsparticipatie lokaal en op maat:

- We gaan, naast het doorontwikkelen van de Houtense Werktafel (HWT), in 2019 starten met een pilot waarin we met een multidisciplinair team (inzet van sociaal team, Werk en Inkomen Lekstroom (WIL) en HWT met al haar stakeholders) *de inwoner* vanuit zijn eigen perspectief ondersteunen. Hierbij zullen we de transformatie verder vormgeven door de inzet van personen, het gebruiken van nieuwe methodieken en middelen ontschot in te zetten. Hierdoor willen we de inwoner naar eigen vermogen (weer) deel laten nemen aan de maatschappij. Arbeidsparticipatie regelen wij zoveel mogelijk lokaal met de inzet van de HWT.

We verhogen de zichtbaarheid van de HWT door het faciliteren van onze partners (netwerkalliantie) en we geven extra aandacht aan externe communicatie. De lokale aanpak, die zich kenmerkt door een individuele benadering en maatwerk, vergemakkelijkt een integrale benadering. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met al onze netwerkpartners waaronder met het economisch platform Houten. Deze ontwikkeling heeft ook een directe relatie naar de toekomstige rol van de WIL. Samen met de WIL, UWV en ondernemers wordt onderzocht wat in de lokale omgeving van Houten de beste manier van werken is.

In 2020 worden de HWT en de pilot geëvalueerd. Dan moet blijken of en in welke mate bij voortzetting van het beleid er sprake is van structurele financiële gevolgen.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019: € 0,5 miljoen. De kosten voor deze doorontwikkeling worden onttrokken aan de bekleemde algemene reserve en gestort in de bestemmingsreserve Programma transities in samenhang

- We nemen deel aan een onderzoek van de Hogeschool Utrecht en Movisie. In dit onderzoek zoeken professionals integraal naar de meest effectieve werkwijze (Lokaal en integraal werken aan participatie).
- We gaan de nieuwe lokale dienstverlening op het gebied van werk via co-creatie (storytelling) met de doelgroep zelf ontwikkelen in het kader van een Europees onderzoeksproject (CoSIE).
- Aangezien het om een transformatie gaat zal dit naar verwachting een andere dan de huidige dienstverlening vragen van bestaande instellingen. Dat betekent ook anders samenwerken in de keten (netwerklijn). Ook de bestaande infrastructuur zal naar verwachting wijzigen.
- We geven als werkgever zelf invulling aan de transformatie naar een inclusieve maatschappij door mensen met een arbeidshandicap aan te nemen.

3.2.2 Aanpak van armoede

- De vicieuze cirkel van armoede doorbreken we door het aanbieden van een breed kindpakket zodat zij op het gebied van sport, cultuur en activiteiten op en buiten school deel kunnen (blijven) nemen.
- Alle partners zijn op de hoogte van de verschillende regelingen en kunnen hierin waar nodig de inwoner ondersteunen. We hebben een aantal minimaregelingen. Die zijn bedoeld om mensen met de laagste inkomens te ondersteunen en een armoedeval te voorkomen. Als criterium voor ondersteuning geldt een percentage van het sociale minimum. Het percentage verschilt per regeling. Samen met betrokken instellingen evalueren we de effectiviteit van de verschillende minimaregelingen
- Met onze partners zorgen we bij aanvragen voor zo min mogelijk schakels tussen melding en geholpen worden.
- Inwoners vinden onze gezamenlijke communicatie over minimaregelingen op plaatsen waar zij komen (vindplaatsen).
- We hebben aandacht voor de symptomen van leven in armoede waarbij we specifiek aandacht besteden aan risicogroepen (zoals statushouders, LHBTI'ers en mensen met een beperking).
- Inwoners met een vraag op het gebied van taal, digitale vaardigheden of budgetteren, kunnen laagdrempelig deelnemen aan cursussen om dit te verbeteren.
- Onze partners worden gefaciliteerd en ondersteund bij het bereiken van de doelgroep, bieden van maatwerk bij en signaleren van armoede. Schuldhulpmaatjes krijgen concretere inhoudelijke ondersteuning.

3.3 Thema Jeugd en onderwijs

Samen met jongeren en gezinnen die er op eigen kracht of met hun sociale netwerk niet uitkomen, wordt gezocht naar passende hulp...

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

3.3.1 Jeugdhulp

- Binnen thema's, projecten en trainingen zoals Thuiszittersaanpak, Aandachts-functionarissen Veiligheid, Kinderen van ouders met psychiatrie stimuleren we het gebruik van de Verwijsindex (kind-check en meldcode). Dit als laagdrempelig middel om elkaar eerder te vinden en integraal te kunnen samenwerken rondom een kind/gezin.
- Vanaf eind 2019 hebben we een actief netwerk van aandachts-functionarissen Veiligheid (vanuit scholen, welzijn, sociaal team, jeugdgezondheidszorg).
- De transformatie binnen de jeugdhulp moet verder gestalte krijgen (zie maatregelen volgens de bullit) waarbij we er van uit gaan dat we in 2022 andere vormen van hulp en zorg hebben ontwikkeld die lokaal dichtbij, tijdig, passend en goedkoper zijn. Uitgaande van de visie dat hulp en opvang binnen gezinnen prevaleert ten opzichte van uit-huis plaatsen
- We zetten alle zeilen bij om de kostenstijging van jeugdhulp terug te dringen. De komende jaren staan we voor een forse opgave om de uitgaven in het sociaal domein in lijn te brengen met de begroting. Recent (juni 2018) is de raad per collegebrief geïnformeerd over recente kostenstijgingen bij jeugdhulp. Hieruit blijkt dat opgave nog omvangrijker en minder goed te beheersen is dan wel al dachten. We zullen in (boven)regionaal verband bij het Rijk en de VNG aandacht blijven vragen voor deze kostenstijgingen, waar ook andere gemeenten mee te maken hebben. Daarnaast zetten we in op versnelde transformatie en kostenbeheersing.

Hiervoor zijn verschillende maatregelen denkbaar, variërend van het investeren in preventieve maatregelen, de ontwikkeling van meer zorgcoördinatie bij het sociaal team en meer controle op rendement van geleverde zorg. Na de zomer 2018 informeren we de raad over maatregelen waarmee de transformatie van zorg willen versnellen en de kosten van jeugdhulp voor het lopende jaar en de komende twee jaar zoveel mogelijk te beheersen.

Maatregelen die we hiervoor al inzetten, zijn onder meer:

- inzet praktijkondersteuner huisartsen (POH) GGZ Jeugd bij EMC's, waardoor huisartsen minder snel naar duurdere basis- of specialistische GGZ hoeven te verwijzen.
- ontwikkelen professioneel relatiebeheer sociaal team en Regionale Backoffice Lekstroom (RBL) voor grootste zorgaanbieders. De zes grootste aanbieders gebruiken twee derden van de jeugdhulp middelen. Door intensieve samenwerking willen we stapeling van zorg voorkomen, kritischer kijken naar verlengingen, sneller afschalen waar mogelijk en betere afspraken rond regie maken.
- financiële afspraken met andere gemeenten over verlengde jeugdzorg bij Houtense voorzieningen (Timon). Vooruitlopend op het nieuwe woonplaatsbeginsel willen we afspreken met leverende gemeenten dat zij de verlengde jeugdhulp voor tienermoeders mede financieren.
- transformatie van verblijf. Het creëren van meer lokale voorzieningen als gemengde woonvoorziening Molen 20 of gezinshuizen ter gedeeltelijke vervanging van residentiële voorzieningen, evenals het aanbieden van time-out voorzieningen en preventieve activiteiten als buurt- en meeleefgezinnen.

Aanvullende maatregelen die we voorbereiden of overwegen, zijn onder meer:

- ontwikkeling zorgcoördinatie sociaal team. Bij drie of meer zorgaanbieders in één gezin, het sociaal team standaard in stelling brengen als coördinator van zorg. Om daarmee gestapelde en onderling niet afgestemde zorg te voorkomen.
  - meer controle op (rendement van) geleverde zorg. Bijvoorbeeld standaard aan het eind van een traject vragen aan ouders of geleverde zorg/ondersteuning effectief is geweest en eventueel ouders de factuur van geleverde zorg laten controleren.
  - invoeren van meer collectieve Onderwijs-zorg-arrangementen. Terugdringen aantal thuiszitters, en verminderen aantal onderwijs vrijstellingen door nauwe samenwerking met onderwijs, waarbij het (passend) onderwijs altijd betrokken blijft en financieel bijdraagt.
- We richten in Lekstroomverband een taskforce "Grip op kosten jeugdhulp" op en pakken hier de maatregelen op die op het (boven)regionale niveau spelen. Bijvoorbeeld het verminderen van residentieel verblijf, de samenwerking met Veilig Thuis/SAVE en het ontwerpen van een nieuwe regionale inkoopstrategie vanaf 2020.
  - Lokaal ontwikkelen we meer grip op verwijzingsstromen door nadere afspraken en meer samenwerking binnen trajecten met verwijzers (huisartsen, specialisten, SAVE) en zorgaanbieders (inzet coördinatie van zorg door sociaal team).
  - We zetten in op tijdige voorbereiding van ondersteuningstrajecten voor jongeren die de leeftijd van 18 naderen.

3.3.2 Voorkomen van (echt)scheiding / kind uit de knel

- We sturen op snelle inzet van hulp indien scheiding dreigt of heeft plaatsgevonden door middel van gezinstherapie, ouderschapsbemiddeling, kind uit de knel.
- We hebben helder wat er op basis van gesignaleerde problematiek rondom (echt-)scheiding nog meer ingezet kan worden in preventieve zin bij voorliggende voorzieningen (JGZ, CJG, WMO). Vanuit de ervaringen rondom echtscheidingsproblematiek onderzoeken we hoe we preventief het ouderschap kunnen verstevigen. Hiervoor is het nodig dat we onderzoeken wat we al doen en/of wat hiervoor nog meer nodig is bij de diverse voorliggende voorzieningen (verloskundigenpraktijk, jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau), CJG). Belangrijk is hier de alertheid op de mogelijke schade van een scheiding en het ontstaan van relatie- en scheidingsproblematiek verder te ontwikkelen.
- We hebben aandacht voor samengestelde gezinnen en het helpen voorkomen van het opnieuw uiteenvallen van het (samengestelde) gezin.

3.3.3 Inclusief onderwijs

- De ontwikkeling naar meer inclusief onderwijs vergt een zorgvuldig proces van meerdere jaren en hangt samen met ontwikkelingen op onderwijshuisvesting. We maken daarvoor gerichte samenwerkingsafspraken met het onderwijs (passend onderwijs).
- We geven uitvoering aan de afspraken uit de thuiszittersaanpak Lekstroom en de SchoolWerk-agenda welke gericht is op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt.
- We gaan in het schooljaar 2018-2019 verkennen hoe we de preventieve basisstructuur samen met scholen in Houten verder kunnen ontwikkelen met een gecombineerde inzet van passend onderwijs, sociaal team en jeugdhulp. Het doel is om de ondersteuning binnen scholen met elkaar zo te organiseren dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs kunnen volgen. We beginnen deze ontwikkeling door het opstarten van pilots.
- Het terugdringen van laaggeletterdheid wordt opgepakt in samenwerking met partners in het sociale domein. Bijvoorbeeld door preventie, 1 op 1 begeleiding van kwetsbare deelnemers in verband met multi-problematiek en aangepaste begeleiding schuldhulpverlening. Aan het continueren van de huidige activiteiten, het afdekken van het risico en de te stellen prioriteiten binnen WEB-regio zijn kosten verbonden. Eén en ander wordt in overleg met de partners in het sociale domein bekeken.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 15.000
- 2020 structureel: € 25.000

3.3.4 Lessen gericht op preventie, burgerschap en cultuur

- Samen met scholen willen we met ingang van het schooljaar 2020-2021 toe naar een maatwerkplan per school. In dit maatwerkplan beziet de school haar preventieactiviteiten in samenhang. Dit plan willen wij als gemeente verder faciliteren. Hierdoor willen we versnipperde inzet van preventieve activiteiten tegen gaan en scholen ondersteunen in het integraal vormgeven van preventielessen.

3.3.5 Huisvesting scholen

- Met de besturen van de fusieschool Klavertje Vier/De Brug en de Van Harte School stellen wij een programma en investeringsbehoefte vast om te komen tot een renovatie/nieuwbouw/uitbreiding van de schoolgebouwen.
- Het schoolgebouw van De Brug komt beschikbaar voor een herbestemming dan wel herontwikkeling.
- Wij streven met het bestuur van de Montessori school naar een unilocatie waarbij de huidige locaties van de school terugvloeien naar de gemeente.
- Een bijna energieneutraal gebouw is het uitgangspunt. We streven, indien mogelijk, naar een volledig energieneutraal gebouw.
- Wij brengen de (financiële) gevolgen in beeld van de voorgenomen wetswijziging ten aanzien van renovatie van schoolgebouwen.
- We hebben aandacht voor groene en rookvrije schoolpleinen.
- Voorbereidingskredieten met doorkijk naar de uiteindelijk benodigde investering zijn noodzakelijk in 2018. Uiteindelijk worden definitieve kredieten in 2019 vastgesteld en start de uitvoering. Oplevering voorzien in 2020/2021.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2021 structureel: € 365.000

3.3.6 Kinderraad en jongerentop

- We sluiten aan bij bestaande kanalen waarin jongeren hun stem laten horen (Kinderraad, Jongerenwerk Van Houten&co, Jongerenpanel Shine, leerlingenraden van scholen).
- Vanuit deze bestaande kanalen halen we signalen op en vragen we actief advies met als doel om het beleid gericht op de doelgroep jongeren maximaal aan te kunnen laten sluiten op hun behoeften.
- Aanvullend op het bovenstaande organiseren we in 2019 samen met jongeren een jongerentop. Via de bestaande kanalen halen we informatie hiervoor op en verkennen we op welke specifieke onderwerpen enthousiasme en energie aanwezig is bij jongeren.

3.4 Thema Kunst, cultuur en sport

We willen in Houten meer ruimte voor ontplooiing op kunst-, cultuur- en sportgebied...

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

3.4.1 'Ruimte' voor kunst, cultuur en sport

- We zetten de uitvoering van de Cultuurvisie 2017 onverminderd voort. Daarbij wordt elke twee jaar een nieuwe uitvoeringsskalender gemaakt met de concrete actiepunten voor de komende periode.
- In 2019 blijven we in gesprek met culturele organisaties over hun ambities en behoeften. Hierbij betrekken we nadrukkelijk ook de behoeften van jongeren.
- Bij de verkenning van het centrum (waaronder het Slingergebied) wordt ook gekeken naar culturele kansen en uitstraling van het gebied. Culturele partners zullen bij dit proces worden betrokken.
- Deelname aan sport en cultuur kan helpen bij het bevorderen van positieve gezondheid van jong tot oud. We leggen de focus op het verlagen van financiële, praktische en psychologische drempels om aan deze activiteiten deel te nemen. Bij jeugd doen we dat door middel van het verstevigen van het bereik van het Jeugdfonds cultuur en het operationeel maken van de jeugdcultuurpas. Ten aanzien van volwassenen onderzoeken we de drempels ten aanzien van actieve cultuurparticipatie. Ook wordt gekeken naar concrete mogelijkheden om cultuur in te zetten bij het bevorderen van het welzijn en meedoen van ouderen
- We kunnen bij sport opnemen dat we de vijf ambities uit het Nationaal Sportakkoord onderschrijven en ons daarvoor inzetten:
  - Inclusief sporten & bewegen
  - Duurzame sportinfrastructuur
  - Vitale sport- en beweegaanbieders
  - Positieve sportcultuur
  - Van jongs af aan vaardig in bewegen
- We komen tot een visie op het multifunctioneel gebruik van de gemeentelijke accommodaties. Zowel sport als welzijns-, cultureel- en schoolgebouwen. Waarbij ook het gebruik van de kantines meegenomen moet worden. Daarbij overwegen we of de SportPlus-bestemming één van de opties is om een dergelijk multifunctioneel gebruik te bevorderen.
- We kijken kritisch naar de kwaliteit van de speelruimte en kijken waar verbeteringen mogelijk zijn. Initiatieven van inwoners op dit gebied juichen we toe.
- We onderzoeken samen met de verenigingen of er mogelijkheden zijn om gesloten sportparken open te stellen zodat inwoners hier onbepaald gebruik van kunnen maken. Hierbij trekken we op met Sportpunt Houten en het tiener- en jongerenwerk van Van Houten&co.
- We kijken kritisch over de hele breedte naar het niveau en het onderhoud van de sportaccommodaties. Bij de inrichting van de gymzalen groeien we mee in de behoeftes van de gebruikers en de huidige landelijke normen. Daarbij is de opslagruimte wel een beperkende factor.
- We blijven goed in contact met de sportaanbieders om de knelpunten te benoemen op het gebied van accommodaties en te zoeken naar oplossingen (denk hierbij aan extreme ledengroei, krimp, tekort aan accommodaties en ruimte tekort voor winterperiode enzovoorts).
- We streven naar een vast aanspreekpunt op het gebied van sportaccommodaties vanuit de gemeente voor de sportaanbieders.
- Indien een nieuwe sportaanbieder zich wil vestigen in Houten, ondersteunen we deze aanbieder in de zoektocht naar een geschikte accommodatie.
- We onderzoeken of binnen bestaande sportaccommodaties de atletiek gefaciliteerd kan worden.

3.4.2 Ondersteuning vrijwilligers

- We onderzoeken samen met de verenigingen welke ondersteuning zij nodig hebben om hun vrijwilligers te behouden. Daarbij betrekken we mogelijk ook derden. Denk hierbij aan kennis die aanwezig is bij ondernemers en serviceclubs.
- In het onderzoek nemen we ook mee of het huidige cursusaanbod vanuit Sportpunt voldoende is of dat verbreding wenselijk is.

3.4.3 Breedtesport én topsport

- In vervolg op de inzet gericht op jeugdigen (18⁻), gaan we ook inzetten op het wegnemen bij volwassenen (18⁺) van geestelijke, lichamelijke en financiële drempels om deel te nemen aan sport en cultuur. De specifieke fondsen voor sport en cultuur houden we in stand en we zorgen dat de intermediairs deze goed weten te vinden.
- We zetten met de regio gemeenten een structuur op voor Grenzeloos actief en blijven daar actief in deelnemen. Hierdoor ontsluiten we het regionale aanbod voor Special sports.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 10.000

- We continueren het aanbod voor kinderen met autisme en verbreden dit met doorgeleiding van de kinderen naar de sportverenigingen.
- We zetten de topsport en topsportevenementen in om de stad Houten als gezonde stad/sportstad te promoten.
- Samen met de sportaanbieders stellen we een definitie voor Houtense Topsport vast.

3.4.4 Ondersteuning sportverenigingen

- Samen met sportaanbieders gaan we aan de slag om op een creatieve manier de wachtlijsten weg te werken.
- We continueren ons beleid op de overlegnetwerken met sportaanbieders die dezelfde sport aanbieden.

3.4.5 Voortzetting fondsen

- We verstevigen de inzet (toename 25%) op fondsenwerving voor het cultuurfonds Houten en streven naar structurele afspraken met onder andere Houtense ondernemersverenigingen.
- Bij de evaluatie van het sportfonds kijken we kritisch naar de criteria, zodat het voor sportaanbieders makkelijker is om een aanvraag in te dienen en gehonoreerd te krijgen.

3.4.6 Cultureel erfgoed en cultuureducatie

- We pakken de uitvoering van het burgerinitiatief over cultuureducatie verder op en reserveren daar geld voor. We stellen samen met de scholen een programma op voor cultuureducatie op scholen. Het uitgangspunt daarbij is een flexibel aanbod dat aansluit bij de behoefte van de scholen en de versterking van de deskundigheid op de school. Bij de verdere uitwerking hiervan betrekken we actief de scholen.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 35.000

- 2020 structureel: € 50.000

- De Erfgoedverordening is in 2018 geactualiseerd. Met deze actualisatie voldoet de verordening weer aan de wettelijke vereisten. Daarnaast wordt gestart met de aanpassing van het gemeentelijk erfgoed- en archeologiebeleid. Hiertoe wordt eerst een plan van aanpak opgesteld en een herhaling van de scan uit 2015 (0-meting) op de bouwtechnische situatie van alle monumenten uitgevoerd.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 incidenteel: € 40.000

3.4.7 Meer evenementen

- In de loop van 2019 evalueren we de proef met het Evenementenfonds Houten. Op basis daarvan richten we de ondersteuning en stimulering van evenementen vanaf 2020 in. Daarbij wordt ook gekeken naar vereenvoudiging van regelgeving en vergunningverlening. Ook de behoefte van organisatoren om de financiële risico's behapbaar te maken wordt hierin meegenomen.
- In de afweging over hoe we omgaan met het ondersteunen van evenementen wordt ook de rol van de gemeente met betrekking tot de festiviteiten rond Koningsdag, dodenherdenking en Bevrijdingsdag meegenomen. De activiteiten van het veteranencomité maken hier ook deel van uit.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 10.000

3.4.8 Laagdrempelige bibliotheek

- In 2018 maken we, in de vorm van een nieuw productenboek, afspraken met Bibliotheek Lek en IJssel over het financiële en inhoudelijke kader voor 2019 en 2020. Vooruitlopend hierop investeren we vanaf 2019 in de personele inzet bij de bibliotheek. Belangrijk voor structurele voorzetting na 2020 is de discussie rondom nut en noodzaak van de producten in een nieuw productenboek.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 50.000

(Zie ook bullit laaggeletterdheid bij 3.3.3 *Inclusief onderwijs*).

- Aan het continueren van de huidige activiteiten en de te stellen prioriteiten binnen WEB-regio zijn kosten verbonden.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 15.000

3.5 Financieel resumé

In onderstaande tabel zijn de incidentele en/of structurele financiële effecten van hoofdstuk 3 “Onze sociale omgeving” samengevat.

	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
H3	Onze Sociale omgeving				
3.0	Programma sociale kracht				
3.1	Gezondheid				
3.2	Sociale zekerheid, werk en inkomen				
3.3	Jeugd en onderwijs	15	25	390	390
3.4	Kunst, cultuur en sport	160	135	135	135
	H3 Financieel effect	175	160	525	525

Daarnaast wordt aan de bekleemde algemene reserve het volgende bedrag onttrokken:

- € 0,5 miljoen ten behoeve van thema Sociale zekerheid, werk en inkomen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Programma transitie in samenhang.

---

4. Betrokken bestuur

4.1 Thema Bestuur en inwonersparticipatie

Over grote maatschappelijke opgaven, bij de totstandkoming van beleid en bij de uitvoering van beleid, gaan we in gesprek met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. In samenwerking met hen komen we tot concrete en breed gedragen oplossingen. Dat leidt tot betere besluiten en effectief bestuur.

Maar we willen meer. Samen met Houtenaren stellen we een samenlevingsagenda op. Hierin leggen we vast hoe we samen vraagstukken oplossen. Daarin spreken we ook af wie wat doet. Jaarlijks bekijken we samen waar we staan ...

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

4.1.1 Meedenken en samenwerken

- We gaan steviger inzetten op het betrekken van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers bij het opstellen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Dat doen we niet alleen door in gesprek te gaan, maar ook door samen een samenlevingsagenda op te stellen. Hierin leggen we vast hoe we vraagstukken oplossen en spreken af wie wat doet.
- De komende maanden gaan we het proces om te komen tot een Houtense samenlevingsagenda verder uitwerken. We zorgen ervoor dat de planning aansluit bij de planning- en controlcyclus en de besluitvorming in de raad. Voor de inhoud van de samenlevingsagenda zijn we in gesprek met inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers en de raad. We beginnen met een analyse van het collegeprogramma op de opgaven die daarin staan. We maken van de opgaven concrete opdrachten en bepalen gezamenlijk wie welke verantwoordelijkheid bij de uitvoering daarvan op zich neemt. Samen bekijken we jaarlijks hoe het werken met de samenlevingsagenda loopt, welke nieuwe ontwikkelingen er zijn en wat dit betekent voor het komende jaar.

We maken concreet en zichtbaar werk van participatie. In de visie Communicatie en participatie 2017-2021 is de ambitie vastgelegd dat communicatie van iedereen is: medewerkers, bestuurders, raadsleden en inwoners. Ze spelen allemaal een rol bij het vinden van oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in Houten. We vergroten onze vaardigheden door samen te leren en te experimenteren met nieuwe werkvormen.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 structureel: € 50.000

- We gaan door met het inzetten van de methode factor C. Dit helpt bestuurders en medewerkers om participatie en communicatie in te zetten in alle beleidsfasen. De methode biedt handvatten voor de inrichting van een participatieproces: een afwegingskader, omgevingsanalyse, strategiebepaling, formuleren van kernboodschappen en keuze van passende middelen en instrumenten. Op deze manier is voor iedereen helder waar de participatie wel/niet over gaat. Ook goede terugkoppeling van de opbrengsten en de uiteindelijke keuzes zijn onderdeel van een goed participatieproces.
- Kennis over leefstijlen helpt om beter aan te sluiten bij de communicatie- en participatievoorkeuren van inwoners. We bieden een workshop “werken met leefstijlen” aan voor ambtelijke organisatie, het bestuur, de raad, organisaties en initiatiefnemers.
- We blijven op zoek naar gespreksvormen die aansluiten bij de leefwereld van inwoners en organisaties. Bijvoorbeeld G1000 inwonersontmoetingen, stadsgesprekken, expertmeetings, start-up-day voor jongeren of een deep democracy aanpak. Dat doen we door ons op de hoogte te stellen van ontwikkelingen bij andere gemeenten.

4.1.2 Zichtbaar in de wijk

- We willen dat het college goed bereikbaar is en we kiezen voor een meer integrale benadering binnen wijken en kernen. Daarom gaan we werken met één bestuurlijk aanspreekpunt voor de wijken en kleine kernen; de gebiedswethouder. In de komende periode gaan we verkennen op welke manier de gebiedswethouder, samen met de ambtelijke organisatie, nog beter aan kan sluiten op de beweging in de wijken. We betrekken bij die verkenning de ervaringen die we nu al opdoen. Zoals de experimenten met initiatieven in het project Sterke Buurten, de ervaringen bij de inzet van wijkcoördinatoren en gebiedsmanagers en de Houtense Werktafel.
- Bij de verkenning benutten we de perspectieven van de verschillende betrokkenen: bestuur, inwoners, ondernemers en medewerkers. De verkenning moet inzicht opleveren over wat de integrale benadering van de wijk of kern precies inhoudt (ontschotten) en wat onze inwoners en ondernemers

---

dan meer of anders willen, dan wat er vandaag de dag gebeurt. Daarna kunnen we de vraag beantwoorden wat er voor nodig is om die werkwijze verder vorm te geven .

- We willen het contact tussen gemeente en onze inwoners versterken door bestuur en ambtenaren zichtbaar en aanspreekbaar te laten zijn. We kiezen langs de lijn van de samenlevingsagenda voor de dialoog met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat vraagt van alle partijen een positieve grondhouding die gekenmerkt wordt door de bereidheid en het vermogen om te luisteren en met elkaar in gesprek te gaan. Dit is onderdeel van het programma Organisatieontwikkeling (zie 4.1.5 *Organisatieversterking en ontwikkeling*). Zo is in dit programma onder andere opgenomen dat we via trainingen de medewerkers ondersteunen in “het voeren van het goede gesprek” (inhoud/ relatie/ proces). Ook het omgaan met weerstand en conflicten maken hiervan onderdeel uit, evenals het zichtbaar en aanspreekbaar zijn voor kwetsbare groepen. (zie ook 3.1.1 *De ingangen tot zorg*).
- Sterke initiatieven maken sterke buurten. Mensen die in de wijken actief zijn met eigen acties en projecten, maken de wijk leuker, aantrekkelijker en socialer. In Houten zijn hier vele voorbeelden van, zoals Wakkere Akker, Hoeve Energie en WhatsApp buurtpreventie. Maar hoe zorgen we voor méér initiatieven en meer succesverhalen? Het is hierbij van belang dat initiatieven zichtbaar worden, dat we inzicht krijgen in wat wel en niet goed gaat, inspirerende verhalen, ontschot werken binnen de gemeente, laagdrempelige “buurtharten” waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en een centraal punt waar inwoners terecht kunnen met initiatieven en vragen voor ondersteuning.

Wat doen dit door:

- ontschot werken binnen de gemeente als gaat het gaat om inwonerinitiatieven, ook in relatie tot right to challenge en een initiatievenbudget;
- regelruimte creëren en experimenteren met inwonerinitiatieven;
- huis van initiatieven waar inwoners met een initiatief terecht kunnen voor ondersteuning;
- inventarisatie van mogelijkheden voor buurtharten;
- een verkenning op een Houtens Platform voor inwonersinitiatieven.

4.1.3 Verdere vernieuwing interne bestuursstijl

- Direct na het zomerreces wordt er een “Samenspel raad - college” conferentie gehouden waarbij we met elkaar het gesprek aangaan over de gewenste manier van samenwerken binnen het gemeentebestuur. Deze eerste conferentie kan als startbijeenkomst dienen voor vervolgbijeenkomsten waarbij we gezamenlijk verdere stappen zetten om te komen tot een meer open bestuursstijl waarin er ruimte is voor initiatief vanuit de oppositie, de raad proactief is en raad en college constructief met elkaar in gesprek zijn.
- Indachtig de aanbevelingen van de Begeleidingscommissie bestuurlijke vernieuwing uit de vorige raadsperiode willen we samen met de raad en de griffie bezien hoe de kwaliteit van het inhoudelijk debat kan worden vergroot: van het uitwisselen van standpunten naar een inhoudelijk gesprek en discussie. Gezamenlijk willen we nadenken over hoe de Rondetafelgesprekken beter benut kunnen worden om de dialoog met elkaar en de samenleving op gang te brengen.

Er worden extra middelen beschikbaar gesteld om dit proces te ondersteunen. Het wordt bijvoorbeeld mogelijk om te experimenteren met andere werkvormen, vaker op locatie te vergaderen en trainingen te organiseren onder externe begeleiding.

Het financieel effect hiervoor wordt geraamd op:

- 2019 *incidenteel*: € 10.000
- 2020 *structureel*: € 15.000

4.1.4 Initiatievenbudget

- Met het zogenaamde “initiatievenbudget” kunnen wij snel handelen als daarvoor aanleiding is. Te denken valt ook het ondersteunen/faciliteren van goede initiatieven uit de samenleving zoals vanuit de sterke buurten initiatieven of bijvoorbeeld om snel te kunnen handelen bij knelpunten in de verschillende wijken. Daarnaast wordt het budget ingezet voor experimenten, second opinions en pilots. Het budget is structureel, maar de bestedingsvoorstellen zijn voor maximaal twee jaar.
- Het financieel effect wordt geraamd op:
  - 2019 *incidenteel*: € 75.000
  - 2020 *structureel*: € 100.000

4.1.5 Organisatieversterking en ontwikkeling

- De door de organisatie zelf vrijgespeelde financiële en formatieve ruimte (€ 600.000) wordt geherinvesteerd in de organisatie. Daarnaast wordt € 400.000 extra geïnvesteerd om een groot deel van de tot 2020 tijdelijk beschikbaar gestelde middelen structureel door te kunnen zetten. Het gaat om een investering in de volgende onderdelen:

Versterking d.m.v. voortzetting ambities begroting 2018 (structurele investering vanaf 2020) (bedragen * €1.000)	
Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet	140
Duurzaamheid	100
Ondermijnende criminaliteit	95
Informatiemanagement en - veiligheid	85
Totaal	Circa 400

Totaalbedrag van €400.000 maakt al deel uit van het financiële kader 2019-2022.

- Met behulp van het programma Organisatieontwikkeling wordt onder het motto “Persoonlijk verbinden en professioneel vernieuwen” gewerkt aan de versterking en (door)ontwikkeling van de organisatie. Dit krijgt vorm door:
  - vaardigheden en talenten van medewerkers verder te ontwikkelen. Bijvoorbeeld voeren van het goede gesprek, opdracht gestuurd werken en het werken met leefstijlen.
  - te doen; ondernemen, uitproberen, experimenteren. Bijvoorbeeld met verschillende gespreksvormen of slimme toepassingen van nieuwe technologie.
  - te delen en te leren. Bijvoorbeeld door koffie-connects en proeftuinparades te organiseren.
  - structuur en sturingsfilosofie te herijken en ondersteunend aan organisatie te laten werken.
- We ontwikkelen een methodiek van strategische personeelsplanning en vlootshouw. Dat dient als instrument voor het management om tijdig te sturen of anticiperen op goede balans in personeelssamenstelling en effectieve inzet van medewerkers.

Om de juiste mensen aan onze organisatie te (blijven) binden, in een aantrekkelijke arbeidsmarkt, is het belangrijk om te investeren in onze aantrekkelijkheid als werkgever. Dit doen we door te blijven investeren in een uitdagende en prettige werkomgeving, in ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden en een goede werk-privébalans. Daarnaast moderniseren we onze stijl van arbeidsmarktcommunicatie. Via social media vernieuwen we onze wervingsmethode, we ontwikkelen personeel en organisatie-storytelling en vertellen “het verhaal van Houten”. Zo kunnen we de inhoudelijke uitdagingen van Houten voor het voetlicht brengen, de kenmerken van de gemeente Houten als werkgever en bijvoorbeeld duidelijk maken welke toekomstperspectieven aan jonge medewerkers worden geboden.
- Bij werving- en selectieprocedures gaan we ons meer richten op mensen met een functionele arbeidsbeperking. In het verlengde hiervan gaan we:
  - job-coaching (in- en extern) organiseren;
  - ruimte maken voor werkplekaanpassingen;
  - management voorbereiden op hun specifieke begeleidingstaken;
  - maatregelen treffen voor duurzame inzetbaarheid;
  - het intensief benutten van loonkostensubsidies.

4.1.6 Persoonlijke en digitale dienstverlening

We zijn een toegankelijke, benaderbare gemeente. Daarvoor optimaliseren we de bereikbaarheid, toegankelijkheid en digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening. Persoonlijk contact staat hoog in het vaandel. Vragen en initiatieven van de samenleving staan centraal en we ondersteunen en handelen naar wat mensen nodig hebben.

We werken op afspraak en willen daarmee zoveel mogelijk flexibiliteit voor de inwoner bieden. We leveren dienstverlening op maat. In de komende bestuursperiode brengen we de behoefte aan dienstverlening en flexibilisering van openingstijden van het gemeentehuis in kaart. Aan de hand daarvan passen we de dienstverlening aan.

Waar mogelijk is de dienstverlening digitaal. Aan mensen die laaggeletterd dan wel niet of minder digitaal vaardig zijn, bieden we alternatieven.

We vinden het belangrijk dat de gemeente op een eigentijdse en begrijpelijke manier communiceert met inwoners. Brieven van de gemeente zijn geschreven in begrijpelijke taal.

(Bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

- We zullen een pilot doen waarbij we het werken op afspraak verder flexibiliseren. We gaan experimenteren met andere openings- en afspraaktijden. We gaan onderzoeken of er (deels) gewerkt kan worden zonder afspraak en of het thuisbezoeken van klanten voor specifieke diensten (zie bijvoorbeeld ook 3.1.1 *De ingangen tot zorg* of 3.4.8 *Laagdrempelige bibliotheek*) ook tot gewenste opties behoort. Dit doen we onder andere op basis van data-analyse en ons klantvolgsysteem. Wij sluiten daarmee aan op de behoefte van de klant.
- Het project “zieke brieven beter maken” krijgt een vervolg in de komende bestuursperiode. Stap voor

stap zullen we al onze brieven in helder en begrijpelijk Nederlands herschrijven. We sluiten hiermee aan op de visie Communicatie en participatie die door de gemeenteraad is vastgesteld. Wij kijken welke type brieven een grote afname kennen. Deze brieven prioriteren wij.

- In 2017 en 2018 hebben we onze meest gevraagde producten voor burgers en ondernemers gedigitaliseerd. We gaan nu deze digitale producten verder robotiseren door ook de achterliggende interne processen te automatiseren. Dit doen we op basis van een product-analyse waarbij producten waar het meeste volume in zit als eerste op te pakken. Concreet starten wij met verhuizingen, uitbreiding van de diverse soorten afgifte uittreksels en aangiften van overlijden.
- Om niet digitaal vaardigen en laaggeletterden altijd op een goede en bij de doelgroep passende toegang tot de gemeente te garanderen wordt een integrale aanpak ontwikkeld. Dit doen we door alle interne en externe stakeholders in dit proces een rol te geven. Een startconferentie zal in het najaar van 2018 een eerste aanzet zijn om in de periode daarna daadwerkelijk de juiste toegang voor de doelgroep(en) te realiseren. Deze ambitie komt ook nadrukkelijk bij de organisatieontwikkeling aan de orde.
- In 2021 zijn we gereed voor de invoering van de Omgevingswet op basisniveau. Deze wet geeft ons meer afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving. Wij hebben in 2018 een plan van aanpak gereed hoe Houten integraal, snel en voorspelbaar en in samenwerking met overheidspartners, inwoners en bedrijven gaat werken aan de vraagstukken van die inwoner. We beschikken over een proeve van een omgevingsplan en een gemeente-brede omgevingsvisie. De in deze raadsperiode tot stand te brengen visies worden afgestemd met deze omgevingsvisie. Gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie gaan oefenen met de nieuwe bevoegdheden en werkwijze volgens de Omgevingswet.
- Tenslotte kan de inwoner digitaal meer kaartgegevens raadplegen dan in 2018 en is de digitale dienstverlening in de fysieke leefomgeving verbeterd.

4.2 Financieel resumé

In onderstaande tabel zijn de incidentele en/of structurele financiële effecten van hoofdstuk 4 "Betrokken bestuur" samengevat.

	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
H4	<i>Betrokken Bestuur</i>				
4.1	Bestuur en inwonersparticipatie	135	165	165	165
	H4 Financieel effect	135	165	165	165